

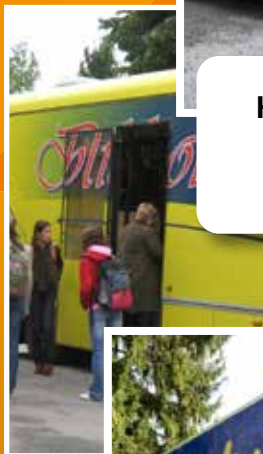

**Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok
a könyvtárbuszos szolgáltatásban**

Módszertani kiadvány

**Hungarian and International
Best Practices in Bibliobus Services**

Methodological Publication

**Hazai és nemzetközi jó gyakorlatok
a könyvtárbuszos szolgáltatásban**

Módszertani kiadvány

**Hungarian and International
Best Practices in Bibliobus Services**

Methodological Publication

A Baranya megyei KSZR kiadványai 5.
Szerzők
Szerkesztette: Pajor Zsófia, Németh Luca, Szeifer Csaba
Fordította: Németh Luca, Szeifer Csaba

ISSN 2415-9298
ISBN 978-963-9043-60-2

Tartalomjegyzék

Köszöntők	6.
Koprivnica	10.
Vinkovci	17.
Zágráb	26.
Eger	40.
Miskolc	44.
Nyíregyháza	52.
Pécs	60.
Zeeland	67.
Zeeland	72.
Kladovo	77.
Ljubljana	85.
Maribor	92.
Ptuj	101.

Table of Contents

Preface	7.
Koprivnica	14.
Vinkovci	22.
Zágráb	31.
Eger	35.
Miskolc	49.
Nyíregyháza	57.
Pécs	64.
Zeeland	70.
Zeeland	75.
Kladovo	81.
Ljubljana	89.
Maribor	97.
Ptuj	108.

Kedves Olvasó!

A Csorba Győző Könyvtár hosszú évek óta fejleszt könyvtárbuszos szolgáltatását, amelyet több mint 10 éve indítottunk újra Baranyában. Napjainkban két könyvtárbuszunk járja a megyét, ezekkel az elmúlt évtizedben vegyesen éltünk meg sok örömet, de persze voltak nehézségeink is.

Fontos számunkra, hogy rendszeresen fejlesszük az ellátást, szükség esetén áttervezve a könyvtárbuszok menetrendjeit, ezzel alkalmazkodva az olvasók igényeihez.

Néhány évvel ezelőtt további 3 megyében is megkezdődött a miénkhez hasonló könyvtárbuszos szolgáltatás. Eger, Miskolc és Nyíregyháza megyei könyvtáraiban is úgy gondolták, hogy elindítják a szolgáltatást, és tapasztalatból mondhatom, hogy ezt magas színvonalon teszik.

Az eltelt évtized során felhalmozott tapasztalatainkat, jó gyakorlatainkat mindig örömmel osztjuk meg könyvtárszakmai partnereinkkel. Stratégiai céljaink között szerepel, hogy könyvtárbuszos módszertani központként működjünk Magyarországon. Ezt erősítette az elmúlt években szervezett két nemzetközi könyvtárbusz-találkozó is. A többnapos eseményekre leginkább a közelség miatt is szomszédos országok kollégáit invitáltuk, de voltak már holland és német résztvevői is a szakmai találkozónak. Ezek egyik fontos célja, hogy tanulhassunk egymástól, megismerjük a különböző országokban működő szolgáltatásokat és persze a könyvtáros kollégákat is.

A mostani kiadvány tervezésekor is hasonló célokat fogalmazzunk meg, így külföldi és hazai partnereink közreműködésével összegyűjtöttük az elmúlt évek jól bevált könyvtárbuszos gyakorlatait. A kép rendkívül színes lett; a tartalmak között sokféle megoldás látszik, melyek természetesen mind-mind az olvasókat helyezik a középpontba.

A bemutatott jó gyakorlatok gyűjteménye magyarul és angolul is olvasható, segítve ezzel a tudásmegosztást és a projektek adaptálhatóságát. Az elmúlt években kialakult nemzetközi kapcsolatainkat remélhetőleg ezzel a kiadvánnyal tovább erősítjük majd.

Minden kedves kollégának további jó munkát és biztonságos szolgáltatást kívánok!

Miszler Tamás
igazgató
Csorba Győző Könyvtár

Dear Reader!

The Csorba Győző Library has been developing its library bus service for many years, which was relaunched in Baranya more than 10 years ago. Today we maintain two library buses, with which we have experienced a lot of joy in the last decade in the county, but of course we have also had some difficulties. It is important for us to improve the service regularly, rescheduling the library buses when necessary to adapt to the needs of our readers.

A few years ago, library bus services similar to ours were introduced in 3 other counties. The county libraries of Eger, Miskolc and Nyíregyháza also decided to launch the service and I can say from my own experience that they provide it on a high level.

We are always happy to share the experience and good practices we have acquired over the past decade with our partner libraries. One of our strategic goals is to become a library bus methodological centre in Hungary. This has been reinforced by our two international bibliobus meetings in recent years. We have invited colleagues from neighbouring countries to these multiday events, mainly because of the proximity, but we have also had Dutch and German participants in the professional meetings. An important aim of these meetings is to learn from each other, to get to know the services in different countries and, of course, to get to know our librarian colleagues.

We had similar goals in mind when designing this publication, so we have gathered together good practices from the past years in the field of library buses, with the help of our partners from abroad and in Hungary. The picture has become very colourful, with a wide range of content, all of course with a focus on the reader.

The collection of good practices is available in both English and Hungarian to help knowledge sharing and the adaptability of the projects. We hope that this publication will further strengthen the international relations we have built up over the years.

I wish all my colleagues fruitful work and safe service!

Tamás Miszler
Director of the Csorba Győző Library

Tisztelt Olvasó!

Pécs városa, amely korábban az *Európa Kulturális Fővárosa* címet viselte, kiemelt figyelmet szentel a helyi könyvtáraknak és szolgáltatásainak. A 2010-es EKF projekt részeként épült meg a könyvtár, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont épülete, amely azóta is a legkihasználtabb kulturális intézmények közé tartozik Pécsen. A megyeszékhely városi és megyei könyvtári szolgáltatásait ellátó Csorba Győző Könyvtár az elmúlt években több olyan projektet is megvalósított, megemlítve itt példaként a nemzetközi könyvtárbusz-találkozókat, amelyek a határokon túlra is jó hírért vitték városunknak.

A könyvtár több mint 10 évvel ezelőtt indította újra Baranyában a könyvtárbuszos szolgáltatását, amellyel 67 települést érnek el menetrend szerint. Az intézmény jelenleg két, európai uniós forrásból beszerzett könyvtárbuszát nem csak Magyarországon, de már a környékbeli országokban is ismerik. A szolgáltatás kiemelkedő minőségét jelzi, hogy a könyvtárbuszos szolgáltatást végző kollégákat és sokszor a járműveket is meghívják nemzetközi konferenciákra, így jártak már Horvátországban, Szlovéniában, Hollandiában is. A meghívások folyamatosan építik a külföldi és a hazai partnerintézmények, közvetetten pedig a települések hosszú távú kapcsolatait.

Az élő kapcsolatoknak az egyik gyümölcse e kiadvány, amelyben holland, szerb, horvát, szlovén és természetesen magyar jó gyakorlatokat olvashatunk. A hazai és külföldi példák jól tükrözik a könyvtárbuszos szolgáltatások sokszínűségét, a szerteágazó szolgáltatási palettát és a könyvtárosok innovatív szemléletét, hiszen a bemutatott projektek egy része a 2020-ban indult járványhelyzet idején született. Ebben az időszakban egy-egy könyv elolvasásával is sokat javíthattunk a bezártságérzetünkön.

A tenni akarás, a különböző korosztályok megszólítása, az új szolgáltatások folyamatos tervezése és bevezetése is azt bizonyítja, hogy napjaink könyvtárosainak már több profilja van: könyvtárosok, de emellett pedagógusok, szociális szakemberek, mentorok, adott esetben akár még barátok is.

Bátran mondhatom, hogy ez a hozzáállás jellemzi a Csorba Győző Könyvtár kollégáit is, e szemlélettel szolgálják jelenleg Pécs és Baranya olvasóit egyaránt.

Sok örömet kívánok a további könyvtárbuszos munkához határainkon innen és túl!

Péterffy Attila
Pécs polgármestere

Dear Reader!

The city of Pécs, former European Capital of Culture, pays special attention to local libraries and their services. As part of the 2010 ECOC project, the library, the South Transdanubian Regional Library and Knowledge Centre, was built and has since become one of the most attended cultural institutions in Pécs. In recent years, the Csorba Győző Library, which provides the city and county library services, has implemented several projects, such as the international library bus meetings, which have improved the city's reputation beyond its borders.

The library relaunched its library bus service in Baranya more than 10 years ago, which currently reaches 67 settlements on a regular schedule. The library's two library buses, purchased with EU funding, are well-known not only in Hungary but also in the surrounding countries. The outstanding quality of the service is demonstrated by the fact that the colleagues who provide the library bus service and often the vehicles too are invited to international conferences, including Croatia, Slovenia and the Netherlands. The continuous invitations develop long-term relationships between the partner institutions abroad and at home, and indirectly between the municipalities.

One of the benefits of these existing relations is this publication, which contains good practices from the Netherlands, Serbia, Croatia, Slovenia and, of course, Hungary. The examples from Hungary and from abroad reflect the diversity of the library bus services. The wide range of services and the innovative approach of librarians, as some of the projects presented were born during the epidemic situation that started in 2020. During this period, reading a book or two could do much to improve our mental health in isolation.

The willingness to do something, to reach out to different age groups, and to continuously design and introduce new services, are proof that today's librarians have multiple profiles: they are librarians, but also teachers, social workers, mentors, and even friends, if need be.

I dare say that this attitude is also characteristic of the colleagues of the Csorba Győző Library, and this is the approach they are currently taking to serve the readers of Pécs and Baranya.

I wish you much joy for the future work on the library buses, both within and beyond our borders!

Attila Péterffy
Mayor of Pécs

Tanuljunk olvasni minél fiatalabb korban! A korai írástudás támogatása a horvátországi Kapronca-Kőrös megye vidéki területein

Írta: Karlo Galinec, igazgató

A könyvtár neve: Fran Galović Könyvtár,
Kapronca

A projekt célcsoportja: Kapronca-Kőrös
megyei vidéki óvodások

A projekt megvalósításának ideje:
2017–2020

A projekt támogatói: Kulturális és Médiaügyi Minisztérium, Kapronca-Kőrös
megye, Fran Galović Könyvtár, Kapronca

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A kaproncai Fran Galović Könyvtár által nyújtott könyvtárbuszos szolgáltatás 42 éve működik a horvátországi Kapronca-Kőrös megyében. Az utolsó járművet tizenhét évvel ezelőtt vásárolták, napjainkban 17 településen 50 megállóhelyen áll meg. A bibliobusz 42.000 lakost lát el, és jelenleg 2500 aktív használója van, akik többnyire óvodások és általános iskolások. A jármű különböző szolgáltatásokat és programokat nyújt a felhasználók számára, a szolgáltatást két könyvtáros végzi. A könyvtárbusz régi, gyakran elromlik, ezért éppen forrást keresnek egy új jármű beszerzéséhez.

A projekt indokoltsága

A könyvtárbusz, ahogy fent említettük, 2500 felhasználónak nyújt könyvtári szolgáltatást és különböző programokat, köztük sok iskolás fiatalnak, viszont korábban kevés óvodát tudtak bevonni.

A projekt bemutatása

A projekt fő célja az volt, hogy Kapronca-Kőrös megye kis és elszigetelt vidéki részein a gyermekek olvasási, információs és digitális írástudását javítsa, toleranciára neveljen, és növelje a szülői tudatosságot az olvasás fontosságával kapcsolatban már a legkisebb kortól kezdve. A projekt a könyvtárbuszos szolgáltatáshoz kapcsolódott. Az elképzelés az volt, hogy előmozdítsa az óvodás-

korú gyermekek társadalmi, kulturális és digitális befogadóképességét, és hogy egyenlő esélyeket kínáljon számukra a gyorsan változó társadalomba való bekapcsolódáshoz. Az elszigetelt vidéki részekben élő gyermekek városban élő kortársaikhoz képest hátrányban vannak a kulturális és oktatási tartalmakhoz való hozzáférésben. A program megvalósítása várhatóan pozitív hatással lesz az olvasás népszerűsítésére és a célcsoport olvasási szokásainak kialakítására, amely az egész életen át tartó személyes fejlődés alapja. A Fran Galović Könyvtár új könyvtárbuszos szolgáltatása kezdetben hat óvodában indult el Kapronca-Kőrös megye vidéki részein, és arra törekedtek, hogy ezt mind a tizenhét megyei településen elérhetővé tegyék a gyermekek számára.

A foglalkozások megvalósításához szükséges eszközök, módszerek és tevékenységek a *Könyvtári dobozok* által jutottak el a célcsoporthoz. A könyvtárosok által összeállított dobozok többek között képeskönyveket, rajzeszközöket, táblagépet, társasjátékot és különböző témájú ismeretterjesztő könyveket rejtettek.

A projekt kezdetekor már hat óvodában folytak foglalkozások a Kapronca Községi Könyvtár könyvtárbuszos szolgáltatása segítségével. A folyamat következő fázisa volt, hogy megcélazzunk tizenegy további óvodát a megyében. Az első év után ugyanezt a szolgáltatást négy másik óvodában is bevezettük. 2020-ban az utolsó hét óvodát is bevontuk a projektbe, és úgy tűnt, hogy az egész folyamat a végéhez közeledik, de a könyvtárosok újabb módot találtak a projekt fenntarthatóságának biztosítására azzal, hogy rendszeresen változtatták a dobozokat és azok tartalmát.

A könyvtárosok a szolgáltatás mellett további tevékenységeket is szerveztek, például író-olvasó találkozót, információs technológiákhoz kapcsolódó oktatást és az olvasással kapcsolatos workshopokat.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

A projekt általános céljai a társadalmi, kulturális, digitális befogadás és az egész életen át tartó tanulás biztosítása volt a megjelölt célcsoport számára. Ezek közül több konkrét célt is kiemelték: az olvasás és az információs írástudás népszerűsítése az óvodáskorú gyermekek körében, a társadalmi befogadás és a tolerancia fontosságának tudatosítása a különböző társadalmi, gazdasági és nemzeti háttérrel rendelkező gyermekek körében, az iskolára való felkészítés támogatása az óvodáskorú gyermekek számára, az óvodai nevelők szakmai fejlődésének és egész életen át tartó tanulásának támogatása, a kapcsolódó intézmények: könyvtárak és óvodák közötti partnerség és együttműködés erősítése, a könyvtár és a kulturális tartalmak aktív felhasználóinak megszólítása a korai életkortól kezdve.

A projekt eredményeképpen tizenhét óvodában indult el az új szolgáltatás,

a bevont mintegy háromszáz óvodás gyermek számára Kapronca-Kőrös megye vidéki részein. A bevont óvodáskorú gyermekek ilyen nagy száma elismerést jelentett, és elégedettséggel töltött el minket a projekt során végzett kemény munka után.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A projekt Ana Skvaric könyvtáros ötletével indult, aki az egész folyamatot megtervezte. Mellette a projekt megvalósításában részt vett a könyvtárbusz két másik könyvtárosa, Petra Dravinski és Valentina Mikec, akik a gyakorlati megvalósításért feleltek. A könyvtári dolgozók számára nagyszerű élmény volt, hogy az ötlettől a befejezésig részt vehettek az innovációs folyamatban. Az összegzés és az eredmények elemzése széles rálátást biztosított nekünk az olvasás fontosságáról az óvodáskorú gyermekek körében, valamint az egyenlő lehetőségek biztosításának fontosságáról mindenki számára. A projektet jó gyakorlatként a közeljövőben a könyvtárbusz szolgáltatással rendelkező más könyvtárak számára is bemutatjuk. Arra számítunk, hogy felismerik a projektünk értékét, és azt beépítik könyvtárbuszos szolgáltatásukba.

A projekt elnyerte a balkáni térség könyvtári projektjeiért járó INELI Balkán Innovációs Díjat (2016).

Create Young Readers

Supporting Early Literacy in Rural Areas of Koprivnica-Krizevci County in Croatia

Written by: Mr. Karlo Galinec director
The name of the library: Public Library Fran Galović Koprivnica

Target group of the project: Preschool children in rural areas Koprivnica-Krizevci county

The implementation time of the project: 2017–2020

Sponsors/supporters of the project: Ministry of culture and media, Koprivnica-Krizevci County, Public library “Fran Galović” Koprivnica

Brief introduction of the bibliobus

Bibliobus service provided by the Public library “Fran Galović Koprivnica is continuously held in Koprivnica-Krizevci county for 42 years. Last Vehicle was bought seventeen years ago and these days it visits 50 stops in seventeen municipalities. It covers a population of 42,000 inhabitants and has 2500 users, mostly preschool and elementary school children. Bibliobus provides different services and programs for its users. Bibliobus has two crew members, librarians who provide services to all users. The vehicle is old and it often breaks and we are in the process of searching funding resources for a new one.

The need for the project

Bibliobus provides different services and programs for its users but this one was greatly expected in all kindergartens.

Introduction of the project

The project’s main goal was to encourage reading, information and digital literacy of children, nurturing tolerance and promoting the awareness of parents about the importance of reading from the earliest age in small and isolated rural parts of Koprivnica-Krizevci county. The project has been held by Bibliobus service. The idea was to enhance social, cultural and digital inclusion for preschool children and to offer them equal chances to be included

in fast changing society. Children living in isolated rural parts are at a disadvantage comparing the ability of access to cultural and educational content according to their peers from urban areas. Program implementation is expected to have positive impact on reading promotion and creating reading habits at target group as foundation for personal growth throughout entire life. Fran Galović Koprivnica Public library and it's Bibliobus service started with new service for six kindergartens in rural parts of Koprivnica-Križevci county strived to bring this service for children in all seventeen municipalities in County that bibliobus visit.

Implementation methods and activities were held down through Library boxes - small mobile libraries containing numerous items as picture books, drawing materials, tablet, board game and educational books on different themes.

Goals and objectives set for the project were achieved at the very start of the project which was initially carried out by Koprivnica Public Library Bibliobus service in six kindergartens. Process that follow-up was aiming at another eleven kindergartens in seventeen departments of County in upcoming period. After the first year when service for six kindergartens was implemented, the same service was introduced at four other kindergartens. In 2020. the last seven kindergartens have been included in the project and the whole process was, it seems, at its end, but Librarians found another way to ensure sustainability of the project by changing boxes, and its content every few months.

Other activities have been held alongside instalment of main service such as meeting with authors, education on information technologies and reading workshops.

The results and sustainability of the project

The general goals for the project was ensuring social, cultural, digital inclusion and lifelong learning for aimed groups of users. Out of those goals, several specific goals were pointed out. Reading promotion and information literacy at preschool children, promoting awareness of importance of social inclusion and tolerance among children with different social, economic and national background, support the preparation of preschool children for school, support for professional development and lifelong learning of educators in kindergartens, strengthening partnerships and cooperation between related institutions: libraries and kindergartens, creating active users of the library and cultural content from an early age.

The project resulted in a new service for seventeen kindergartens for around three hundred preschool children in rural parts of Koprivnica- Križevci county

who were included in the project. This huge number of included preschool children gave us recognition and satisfaction for all the hard work that has been done during the project.

Experiences, conclusion, next steps

Four years trip started with librarian Ana Skvaric idea who also planned the whole project. Alongside her on the project implementation participated librarians, two other librarians in bibliobus, Petra Dravinski and Valentina Mikec who carried out the entire project on the field. It has been a great experience for library staff to be involved in the innovation process from idea to its end. Summing and results analysis gave us a wide perspective on the importance of reading for preschool children and the importance of providing equal opportunities for all. The project will be demonstrated in the near future as an example of good practice to other libraries who have Bibliobus service. We expect that they will recognize the value of our project and implement it as part of their bibliobus services.

The project was awarded with the INELI Balkans Innovation Award for library projects in the Balkan area (2016).

Virtuális Valóság Plusz a 2-es könyvtárbuszon

Írta: *Iva Grković* vezető könyvtáros,
a Vukovár-Szerém megyei nyilvános
és iskolai könyvtárak tanácsadó és
fejlesztési vezetője, *Klaudija Mandić*
könyvtáros, a Vukovár-Szerém megyei
könyvtárbuszos ellátás vezetője,
Vladimir Vranješević könyvtárbuszos
kolléga

A könyvtár neve: Vinkovci Városi Könyvtár

A projekt célcsoportja: Gyerekek és fiatal felnőttek, könyvtárhasználók és potenciális beiratkozók, általános és középiskolás tanulók Vukovár-Szerém megyében

A projekt megvalósításának ideje: 2021-től

A projekt támogatói: Ez a projekt a Kulturális és Médiaügyi Minisztérium, Vukovár-Szerém megye és a helyi Vinkovci Könyvtár támogatásával jött létre. A VR eszközöket a Culex Ltd. készítette, a számítógépeket az XR Studio és a TopDigital forgalmazta.

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A városi könyvtár mellett a Vukovár-Szerém megyei könyvtárbuszos szolgáltatás is külön szervezeti egységként működik. A könyvtárbusz a megye 31 településéből 20 helyen, 19 kisebb településen és 1 városban szolgáltatót összesen 71 megállóval. Ezek közül 18 településen a könyvtárbusz a könyvtári ellátás egyetlen megjelenési formája. A könyvtárbuszon sokféle esemény valósul meg, amelyek minden korcsoportot és érdeklődési kört érintenek. Irodalmi találkozókra, színházi előadásokra, kiállításokra, mesés foglalkozásokra, játszószobára, kvizekre és versenyekre, előadásokra és más foglalkozásokra is számíthatnak az érdeklődők.

A projekt indokoltága

A napról napra fejlődő új technológiák megjelenése a könyvtárak munkájára is kihat. Az információs környezet változásai intenzívek és gyorsak, és ezzel együtt a könyvtárak helyzete is változik, alkalmazkodnak az új körülményekhez. Mivel a Vinkovci Városi Könyvtár is igyekszik lépést tartani a korrallal, új

módszerek bevezetésére és a meglévő programok korszerűsítésére is törekszik. A könyvtár szolgáltatásainak fejlesztése és átalakítása során születtek meg a virtuális valóság projektek, amelyek a könyvtár és a Vukovár-Szerém Megyei Turisztikai és Kulturális Igazgatóság közötti jó együttműködést tükrözik.

A projekt bemutatása

A *Virtuális valóság Plusz a 2-es könyvtárbuszon* (VR in BM2+) projekt a 2018-ban indult *Virtuális valóság a Könyvmobilban* és a 2020-ban frissített *Virtuális valóság a Könyvmobilban 2* projekt bővítése. A projektet a Horvát Kulturális és Médiaügyi Minisztérium, Vukovár-Szerém megye és a Vinkovci Városi Könyvtára finanszírozta. A projektet általános és középiskolásoknak szántuk, és a virtuális valóság eszközeinek használatával, oktatási műhelymunkával valósult meg a nemzeti könyvtárakban, valamint általános és középiskolákban, illetve a könyvtárbusz bevonásával, amely a kisebb vidéki települések iskoláit kereste fel.

A foglalkozás során egy olyan alkalmazást használtak, amely Oculus Quest Virtual Reality eszközöket igényel. Eszközspecifikációk: Oculus Quest, 128 GB, az eszközökhöz két controller és egy VR szemüveg tartozik, emellett töltőadapter és elemek a távirányítókhoz. Az alkalmazás zárt vagy nyitott térben egyaránt használható, közlekedés közben viszont nem. Ajánlott, de nem kötelező, hogy elegendő hely álljon rendelkezésre a szabad mozgáshoz.

A virtuális valóság jelenetek, amelyekből 21 van, bizonyos témák egyedi 3D-s multimédiás értelmezéséből állnak. Az interaktív jelenetekhez két controller segítségével lehet kapcsolódni, így a felhasználó befolyásolhatja a jelenetet. A projektben használt VR-technológia innovatív módon szimulálja a Vukovár-Szerém megye kultúrájával, tudományával, történelmével, földrajzával, sportjával stb. kapcsolatos tartalmakat (jeleneteket), amelyeket az általános és középiskolás diákok számára alakítottak ki. Ily módon a különböző iskolai tantárgyak (horvát nyelv, természettudományok és társadalomismeret, művészetek, zene, földrajz, biológia, kémia stb.) területeinek, fogalmainak és oktatási eredményeinek összekapcsolása, valamint az interdiszciplináris témák érdekes és újszerű módon történő elegyítése egy virtuális környezetben valósul meg, amely lehetővé teszi a diákok számára, hogy új ismereteket, készségeket szerezzenek, és véleményt formálhassanak a modern oktatási módszerek segítségével.

A *Virtuális valóság Plusz a 2-es könyvtárbuszon* projektben való megvalósításával a következő célokat érték el:

- Az aktív tanulás ösztönzése, valamint az interdiszciplináris oktatási eredmények elfogadottságának növelése a VR technológia alkalmazásával
- Új szolgáltatás bevezetése a könyvtárhasználók számára
- Hosszútávú együttműködés létrehozása a könyvtár és az iskolák között
- Az olvasók számának növekedése
- Vukovár-Szerém megye népszerűsítése
- Elsősorban a helyi, illetve a regionális és társadalmi kultúra, kulturális örökségek megőrzése

Módszertan

A Vinkovci Városi Könyvtár könyvtárosai a tanárokkal és a tudományos szakemberekkel, valamint az iskolai könyvtárosokkal együttműködve olyan VR-foglalkozásokat készítenek elő, amelyek modern oktatási módszerekkel teszik lehetővé az ismeretek, készségek és önálló gondolkodás elsajátítását. A VR-műhelyeket könyvtárakban, iskolákban és Vukovár-Szerém könyvtár-buszában szervezik.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

A projektben résztvevő diákok a VR-technológia használatával mindhárom tanulási terület (kognitív, affektív és pszichomotoros) integrálásával ismereteket, készségeket szereznek, és véleményt alkotnak. Állandó könyvtárhasználók maradnak, miközben a könyvtári szolgáltatások gazdagítják személyes fejlődésüket. A diákok minden workshop után beszámolhatnak a benyomásaikról. A tanításnak ez a módja a virtuális valóság technológiájának felhasználásával igen érdekesnek és hasznosnak bizonyult. A szórakoztatás, a tanulás, a hallás és a látás kombinálásával, a modern technológia segítségével egyszerűen szerezhetünk részletgazdag ismereteket. A projekt értékét növeli a minőségi oktatási tartalom, amely összekapcsolja a kulturális örökséget, a modern technológiát és az iskolai programokat.

A projekt eredményeivel elégedettek lehetünk, hiszen a diákok és a tanárok is kiválóan fogadták, akik a legtöbb esetben még soha nem találkoztak a virtuális valóság oktatási célú használatával.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A projekt fejlesztésének folytatásaként új VR-eszközök beszerzését és egy új virtuális tér létrehozását tervezzük, amelyben a gyerekek kapcsolatba léphetnek a térben megjelenített tárgyakkal.

A Virtuális valóság Plusz a 2-es könyvtárbuszon egy olyan projekt, amely inno-

vatív módszereket alkalmaz a diákok számára érdekes tananyagok oktatására, miközben hozzáférést biztosít az oktatásban egyre gyakrabban használt digitális technológiához. A könyvtárbusz szerepe az, hogy lehetővé tegye a kultúrához és a tudáshoz való hozzáférést azokon a területeken, ahol ilyen tartalmak ritkán vagy egyáltalán nem férhetők hozzá. Valamennyi könyvtárbuszos szolgáltatás az olvasáskultúra és a digitális írástudás fontosságának tudatosítására, valamint az oktatás és az információk széles körének megszerzésére irányul egy olyan világban, amely folyamatosan megköveteli a digitális jövő új, kreatív technológiáinak ismeretét.

Project Virtual Reality in the Bookmobile 2 Plus

Written by: Iva Grković, senior librarian, Head of Advisory and Development Service for Public and School Libraries in Vukovar-Srijem County, Klaudija Mandić, librarian, Head of Bookmobile Service of Vukovar-Srijem County, Vladimir Vranješević, librarian in Bookmobile of Vukovar-Srijem County

The name of the library: Vinkovci City Library

Target group of the project: Children and young adults, users, and potential users of the library as well as elementary and high school students of the Vukovar-Srijem County

The implementation time of the project:

From 2021, 2022 onwards.

Sponsors/supporters of the project: The project was financed using funds provided by the Ministry of Culture and Media, Vukovar-Srijem County, as well as the local Library of Vinkovci. The VR application was created by the Culex Ltd., XR Studio and the TopDigital company for computer trade.

Brief introduction of the bibliobus: Alongside the City Library, the Bookmobile service of the Vukovar-Srijem county acts as an organization unit. The bookmobile visits the areas of 19 municipalities and one town of the Vukovar-Srijem county (a total of 20 self-governed units out of a total of 31) with a total of 71 stops. For 18 of those municipalities the Bookmobile is the only form of public library. The Bookmobile service manages several projects, as well as organisation of programming activities aimed at various age and interest groups of users. The service also provides literary meetings, theatrical performances, exhibitions, storytelling workshops, playrooms, quizzes and competitions, lectures, and other workshops.

The need for the project

The influence of new technologies developing on a daily basis reflects on the work of libraries as well. The changes to the information environment are in-

tensive and quick, and with that the position of libraries changes so they adapt to new circumstances.

As the Vinkovci Town Library attempts to stay with the times, it also attempts to introduce new technologies and upgrade its existing programmes. While developing and adapting the services of the Library, the Virtual Reality Project was conceived, which reflects good cooperation between the Library and the Administrative Department for Tourism and Culture in the Vukovar-Srijem County.

Introduction of the project

The *Virtual Reality in the Bookmobile 2 plus (VR in BM2+)* project is an expansion of the *Virtual Reality in the Bookmobile (VR in BM)*, which started in 2018 and the *Virtual Reality in the Bookmobile 2 (VR in BM 2)* which was updated in 2020. It was financed by the funds of the Ministry of Culture and Media of Croatia, Vukovar-Srijem County, and the City Library Vinkovci.

The project is intended for elementary and high school pupils and is performed by way of educational workshops with the use of virtual reality equipment in national libraries, as well as elementary and high schools, and the Bookmobile which visits municipal schools in smaller rural areas.

During the workshop, an application which requires Oculus Quest Virtual Reality devices is used. Device specifications: Oculus Quest, 128 GB, the devices come with two controllers, a charging adapter, batteries for the remotes, and a face-mounting frame.

The application can be used in closed or open spaces. Not, however, in a traffic environment. It is recommended to have enough space to ensure freedom of movement, but it is not required.

Virtual reality scenes, of which there are 21, refer to individual 3D multimedia interpretations of specific themes through the use of a virtual reality system. The scenes contain an interactive segment via two controllers which allow the user to interact with objects within the scene.

The VR technology used in this project simulates the contents (scenes) related to the culture, science, history, geography, sports, etc. of Vukovar-Srijem County in an innovative way and have been adapted to elementary and high school students.

In this way the connection of educational outcomes of the areas, domains, or concepts of different school subjects (Croatian, science and social studies, arts, music, geography, biology, chemistry etc.) and connects educational expectations of interdisciplinary topics in an interesting and new way in a virtual environment, which enables students to acquire new knowledge, skills and opinions using modern methods of teaching.

The goals achieved by implementing the *Virtual Reality in the Bookmobile 2 plus* project are the following:

- Encouraging active learning and achieving educational outcomes and educational expectations of interdisciplinary outcomes through the use of virtual reality technology
- A new service for users of the library
- A long-term cooperation between libraries and schools
- An increase in the number of users
- The promotion of the Vukovar-Srijem County
- Maintaining the culture and cultural heritage, primarily pertaining to the local community, followed by the region, and, finally, society as a whole

Methodology

The librarians of the Vinkovci City Library, in cooperation with teachers and professors, as well as school librarians prepare VR workshops which enable knowledge, skill and opinion acquisition, by way of modern teaching methods. VR workshops are organised in libraries, schools, and the Vukovar-Srijem bookmobile.

The results and sustainability of the project

The students which take part in the Project acquire knowledge, skills and opinions by integrating all three studying domains (cognitive, affective and psychomotor) through the use of VR technology. They remain permanent library users, while library services enrich their personal development. After each workshop, students present their impressions.

This way of teaching, using virtual reality technology, has proven to be quite interesting and useful. By combining entertainment, learning, the auditory and visual senses in combination with modern technology in a simple way, specific knowledge is acquired. The value of the Project has been reaffirmed by quality educational content, which connects cultural heritage, modern technology and scholastic programmes.

There has been a fair amount of satisfaction with the success of the Project. It has been excellently accepted by students and teachers alike, who have, in most cases, never encountered the use of virtual reality in educational purposes.

Experiences, conclusion, next steps

The purchase of new headsets, with controllers, and creating a new virtual space in which children will be able to interact with objects is planned as a continuation of the Project's development.

Virtual Reality in the Bookmobile 2 plus is a project which uses innovative ways of teaching educational materials interesting to students, while providing access to digital technology used in education in increasing frequency. The role of a mobile library, i.e. the Bookmobile, is to enable access to culture and knowledge in areas where such contents are scarce or non-existent. All mobile library services are directed towards increasing the awareness of the importance of reading culture, digital literacy, as well as acquiring a wide range of education and information in a world which continuously requires familiarity with the new technologies of the creative digital future.

A zágrábi mobil könyvtár részvétele az Ifjúságfejlesztési és Innovációs Intézet projektjeiben

Írta: *Nika Čabrić*, a könyvtárbuszos szolgáltatás vezetője, *Tamara Kolić* és *Sara Semenski* könyvtárosok

A könyvtár neve: a Zágrábi Városi Könyvtár Könyvtárbuszos Egysége

A projekt célcsoportja: 8-12 éves gyerekek

A projekt megvalósításának ideje:

2018–2020

A projekt támogatói: Ifjúságfejlesztési és Innovációs Intézet (IRIM)

A bibliobusz rövid bemutatása

A könyvtárbuszos szolgáltatások olyan társadalmi szükségletet és kulturális programtípust jelentenek, amelyek hozzájárulnak az Európai Unió és a Horvát Köztársaság alapvető stratégiai céljainak eléréséhez, a társadalmi, a kulturális és digitális befogadással, valamint az egész életen át tartó tanulással kapcsolatban, különösen a nagyobb városi központoktól távol eső vidéki területeken. Ebből következik, hogy minden horvátországi megyében szükség van a nyilvánosan elérhető könyvtárbuszos szolgáltatás megszervezésére.

A Zágrábi Városi Könyvtárak könyvtárbuszos szolgáltatását 1976-ban alapították, amely Zágráb és Zágráb megye területén működik. Azzal a céllal hozták létre, hogy a könyv- és az olvasáskultúrát terjessze, főként városi és külvárosi településeken, ahol nem voltak telepített könyvtárak. 2020-ban a Városi Könyvtárak gyűjteménye 59.556 kötetet tett ki. Két könyvtárbuszszal 80 menetrend szerinti megállónál szolgáltunk a városrészekben, illetve óvodákban, általános iskolákban és idősek otthonában. A menetrendben kéthetente ugyanazokat a megállókat járjuk be. Az olvasók legfeljebb 10 dokumentumot kölcsönözhetnek, a legtöbb könyv 30 napra kölcsönözhető, kivéve a DAISY hangoskönyveket, DVD-eket és micro:biteket, amelyek 14 napra kölcsönözhetőek. A számunkra legfontosabb korcsoportok a gyermekek és a fiatalok a legkisebb kortól a serdülőkkig, valamint a hatvanöt év feletti. Ők elsősorban az életkorukkal és egészségi állapotukkal összefüggő csökkent mobilitásuk miatt érdemelnek kiemelt figyelmet.

gyelmet, mint a diákok vagy a dolgozók. Mindegyik csoportnak más-más igényei és érdeklődési köre van, ezekhez is igazítjuk a tevékenységeinket és a dokumentumok beszerzését. Évek óta kiváló az együttműködés az iskolák és óvodák igazgatóival, tanárokkal, nevelőkkel és iskolai könyvtárosokkal, valamint az idősek és gyengénlátók otthonainak igazgatóival és szociális munkásaival. A mobil könyvtári szolgáltatásunkkal igyekszünk csökkenteni a társadalmi kirekesztés következményeit, és mindenki számára magasabb életminőséget és életszínvonalat biztosítani a közösségben, ezzel hozzájárulva ahhoz, hogy mindenki egyenlő módon férhessen hozzá az információhoz, a tudáshoz és a kultúrához.

A projekt indokoltága

Új technológiák bemutatása a peremterületeken élő és térségi iskolákba járó gyermekek számára.

A projekt bemutatása

A nemzetközi és horvát projektek a digitális technológiák könyvtárakban való használatát ösztönzik azzal a céllal, hogy a könyvtárakat a digitális készségek elsajátításának fejlett központjaivá fejlesszék.

Az IRIM (Ifjúságfejlesztési és Innovációs Intézet) egy horvátországi székhelyű nonprofit szervezet (magánalapítvány), amely az EU legnagyobb iskolán kívüli STEM¹-programját – a horvát *Makers* mozgalmat² – dolgozta ki, és valósítja meg, amely jelenleg több mint 150 000 horvátországi gyermeket érint. Az IRIM nagy mennyiségű felszerelést adományoz, de ez csak az alapot nyújtja a további ismeretterjesztéshez a szervezett tevékenységek, tanárképzés és tartalomfejlesztés révén. A projekt kezdeti és jelenlegi finanszírozási alapja is adományozás útján, a Bakić családtól származik, de a tevékenységek bővülő mérete és hatóköre miatt az utóbbi időben külső forrásokból további finanszírozása is szükséges, beleértve az állampolgárokat is – nyilvános crowdfunding kampányok, adományok, vállalatok, nemzeti és uniós fejlesztési alapok révén.

A most könyvtárba járók igényeinek nyomán követése arra ösztönözte az intézmény könyvtárbuszos egységét, hogy részt vegyen az IRIM projektjeiben. Az IRIM adományával a horvát *Makers* és a Rotary Club Zagreb Center projektjén keresztül 2018-ban a könyvtár húsz darab BBC micro:bit eszközzel bővítette audiovizuális és elektronikus gyűjteményét. A micro:bitek kölcsönzésének lehetőségével folytatódott az új technológiák népszerűsítésének, illetve a gyermekek és felnőttek megszólításának régóta működő gyakorlata.

1 Mozaikszó a tudományos-technológiai tudományágak (természettudomány, technológia, mérnöki tudomány és matematika) és a kapcsolódó tanfolyamok megjelölésére.

2 Program a tanórán kívüli digitális kompetenciafejlesztésért.

2018-ban az IRIM meghívta az összes általános iskolát, egyesületet, könyvtárat és más, a projektjeikben részt vevő intézményt a 2018 májusában a zágrábi Technológia Parkban, a Zágrábi Vásár 12. pavilonjában megrendezett konferenciára. A könyvtár a Horvát Könyvtári Szövetség Mobil Könyvtárak Bizottsága nevében vett részt.

A projekt eredményei és fenntarthatósága

A projekt részeként 2019 áprilisában a BOSON kiegészítő készletet kapta adományként intézményünk. A Boson Kit egy moduláris elektronikus építőelemekből álló készlet, amelyet fiatal feltalálók és STEM-oktatók számára terveztek.

Annak érdekében, hogy a peremterületek településein élő és az ott iskolákba járó gyerekeknek megmutassuk az új technológiákat, első lépésként a micro:bitekkel, majd később a BOSON Kittel ismertettük meg a legfiatalabbakat. A Voltino Általános Iskolában rendszeres workshopok során létrehoztuk az *Eco Village BOSON* nevű projektet. A gyerekek a BBC micro:bit eszközök segítségével frissítették fel a 2018/19-es iskolai tanév során tanultakat. A 2018. november és 2019. október közötti időszakban 13 foglalkozást tartottunk 270 alsó tagozatos diák részvételével.

A megvalósított tevékenységekről szóló beszámolót az IRIM megkapta. A beküldött anyagok alapján könyvtárunk 2019. június 21-én az IRIM pályázatán 3D nyomtatót nyert kollégáinknak szóló oktatással egybekötve. Az eszköz 2019. szeptember elején a Zágrábi Vásár látogatóinak mutattuk be.

A projektek megvalósításában végzett aktív tevékenységünket az IRIM is elismerte. Az intézmény munkája példaértékű jó gyakorlatként jelenik meg Zágráb városában, amit a könyvtár 2020 februárjában meghívott előadóként be is mutatott egy online konferencia zárásaként.

2020-ban a Hrvatski Leskovac Általános Iskolával együttműködve 30 alsó tagozatos általános iskolás diáknak tartottunk workshopot a micro:bit programozásáról a már említett BOSON készlettel kiegészítve, továbbá 3D nyomtatókról, majd ugyanennek az iskolának egy hónapra kölcsönöztünk is egy 3D nyomtatót.

A 2020. július 7-i képzés részeként könyvtárunk 3 kézikönyvből álló adományt kapott *A digitális kreativitás alapjai micro:bittel* című STEM kézikönyvből. 2020 júliusában a könyvtár újabb adományt kapott az IRIM-től, amely 3 db micro:Maqueen típusú robotkészletből állt. Minden készlethez tartozott egy micro:bit és egy pálya is a robotok számára.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A könyvtárbuszos szolgáltatást sikeresen regisztráltuk az IRIM Digitális könyvtár a helyi fejlődésért projektjébe, amely a fent említett projektek foly-

tatásaként jött létre. Ezek ugyanazt a berendezést használják új micro:bit kiegészítőkkel. Egy olyan oktatást is meghirdettünk, amely az AQ:bit készletre összpontosít, amit környezeti változók mérésére használnak majd. Ebben a ciklusban az IRIM 7 AQ:bit kiegészítőt adományoz a micro:bithez, 4 kézikönyv készletet a micro:bit használatáról és a közösségi tudományok koncepciójáról, valamint 1 kiállítási standot a projekt részeként adományozott összes technológia bemutatásához.

2020-ban jelentős változások történtek a könyvtár mindennapi munkájában. Ezeket a változásokat - akárcsak világszerte - a koronavírus járvány okozta, hiszen a bibliobuszokban nem lehetett rendezvényeket tartani. A könyvtárbuszokon a biztonságos távolságtartás mellett nem volt elég hely programokra, ezért csatlakoztunk a zágrábi városi könyvtár-hálózatához, amely ebben az időszakban virtuális olvasásnépszerűsítő projekteket szervezett a weben és a közösségi média oldalakon, leginkább az Instagramon és a Facebookon. Mesemondással és versolvasással kapcsolatos videókat készítettünk, és több virtuális vetélkedőt is tartottunk gyerekeknek és felnőtteknek. A járványhelyzet idején a zágrábi intézmény könyvtárbuszos egysége, mint az IRIM-projektek résztvevője, türelmesen várta, hogy a gyermekeknek szóló fent leírt foglalkozásokat folytathassa.

A járványhelyzettel bekövetkező változások mindenkit érintettek, de a saját és szeretteink egészségéért való félelmek ellenére sikerült megőriznünk a csapatszellemet, hogy életben tartsuk szolgáltatásunkat, és kiszolgáljuk a felhasználóinkat.

Participation of the Mobile Library Service of Zagreb City Libraries in projects of the Institute for Youth Development and Innovativity

Written by: *Nika Čabrić* Head of the mobile library service, *Tamara Kolić* and *Sara Semenski* librarians

The name of the library: Mobile Library Service of Zagreb City Libraries

Target group of the project: Children (age from 8 to 12)

The implementation time of the project: From 2018 to 2020

Sponsors/supporters of the project: The Institute for Youth Development and Innovativity

Brief introduction of the bibliobus

Mobile library services are a public need and type of cultural program that contributes to the achievement of the basic strategic goals of the European Union and the Republic of Croatia, related to social, cultural and digital inclusion and to lifelong learning, especially in rural areas far from major urban centres. It follows that all Croatian counties have the need to organise publicly available library services of the mobile library.

Mobile Library Service of Zagreb City Libraries (henceforth MLS) was founded in 1976 and operates in the area of the City of Zagreb and Zagreb County. It was founded with the aim of spreading the book and the culture of reading in the so-called white areas, mostly urban and suburban settlements in which there were no stationed libraries. In 2020 the fund of the MLS amounts to 59,556 volumes of library materials. With two vehicles - Bibliobuses, we make 80 scheduled stops at districts, kindergartens, primary schools and retirement homes. We tour and make the same stops bi-weekly. Patrons can borrow up to 10 items. Most books may be borrowed for 30 days except DAISY books, DVD-s and micro:bits that can be borrowed for 14 days. The most important age groups to us are children and young people from the earliest to adoles-

cence and the elderly - sixty-five plus. These user groups are more important examples than students or working groups, primarily due to their reduced mobility related to age and health. Each of these groups has different needs and interests in which they indirectly participate in creating activities and procuring materials. For many years, there has been excellent cooperation with principals of schools and kindergartens, teachers, educators and school librarians, as well as principals and social workers in homes for the elderly and infirm. By providing our mobile service, we seek to reduce the consequences of social exclusion and raise the quality and standard of living in the community of all citizens, thus contributing to the realization of the right of every individual to access information, knowledge and culture.

The need for the project

Presenting new technologies to children living in peripheral settlements and attending regional schools.

Introduction of the project

Digital Citizen and the STEM Revolution are projects of the Institute for Youth Development and Innovativity (in further text - IRIM) that encourage the use of digital technologies in libraries to develop libraries into advanced centres for the acquisition of digital skills.

IRIM is a Croatia-based non-profit organisation (private foundation), which has developed and implements the largest extracurricular STEM program in the EU – the Croatian Makers movement, encompassing now over 150.000 children in Croatia. IRIM donates a large amount of equipment, but only as a foundation for wide and deep knowledge distribution, through organised activities, teacher education and content development. The initial and still the core financing comes from local philanthropists, the Bakić family, but due to developing size and scope of its activities it has lately been attracting additional financing from external sources, including citizens - through public crowdfunding campaigns and general donations, companies, national and EU development funds.

Monitoring the needs of modern patrons has encouraged Mobile Library Service of Zagreb City Libraries (in further text – MLSZ) to get involved in the projects of the IRIM. With the donation of IRIM through the project of Croatian Makers and Rotary Club Zagreb Centre in 2018, the MLSZ expanded its audio-visual and electronic collection with twenty units of BBC micro:bits and thus became a participant in the Digital Citizen project. With the possibility of lending micro:bits to customers, the long-standing practice of promoting new technologies and reaching out to children and adults has continued.

In 2018, IRIM invited all primary schools, associations, libraries and other institutions participating in their projects to the Croatian Makers conference held in May 2018 in the Technology Park Zagreb, the 12th pavilion of the Zagreb Fair. The MLSZ participated on behalf of the Commission for Mobile Libraries of Croatian Library Association.

The results and sustainability of the project

In April 2019, as part of the project STEM Revolution continues: Libraries and the Digital Citizen - the MLSZ received a donation of the BOSON accessory Kit. Boson Kit is a set of modularized electronic building blocks designed for young inventors and STEM educators.

In order to present new technologies to children living in peripheral settlements and attending regional schools, we took the first step and introduced the youngest users to micro:bits, and later to the BOSON Kit. Holding regular workshops at the Voltino Elementary School, a project called Eco Village BOSON was created. The children applied the knowledge learned in the first semester of the 2018/2019 school year, and BBC micro:bits revived it. In the period from November 9, 2018 to October 16, 2019, 13 workshops were held with the participation of 270 lower grade students.

The report on the implemented activities was submitted to the IRIM. Based on the submitted Report and Motivation letter, on June 21, 2019, the MLSZ won the 3D printer (model Prusa Mk3/S) at the IRIM competition with accompanying education, which it presented to the visitors of the Growing up - fair for children and parents held at the beginning September 2019 at the Zagreb Fair.

The MLSZ has been recognized by the IRIM as an active participant in the implementation of project activities, whose work stands out as an example of good practice in the City of Zagreb. The MLSZ participated on February 19, 2020 as an invited panelist at the final Google conference.

In 2020, in cooperation with the Elementary School Hrvatski Leskovac, a workshop for programming micro:bits with the addition of BOSON sets of elements and presentations of 3D printers was held for 30 lower elementary school students, and then a 3D printer was lent for a month to use to the same elementary school.

As part of the training on July 7, 2020, the MLSZ received a donation consisting of 3 manuals for STEM Fundamentals of Digital Creativity with micro:bit.

On July 20, 2020, as a part of the Digital Citizen project, the MLSZ received an IRIM donation consisting of 3 robotic sets for micro:bit micro:Maqueen. With each set, one micro:bit and a robot movement path were donated.

Experiences, conclusion, next steps

Mobile library service has been successfully registered in IRIM's Digital Library for Local Development project, which is designed as a continuation of the aforementioned projects that use the same equipment with new micro:bit add-ons. An education has also been announced that will focus on the AQ:bit kit, which will be used to measure environmental variables. In this cycle, IRIM will donate 7 AQ:bit add-ons for micro: it, 4 sets of manuals for the use of micro:bit and on the concept of Citizen science and 1 exhibition stand for all technologies donated as part of the project.

In 2020, there were significant changes in the way the MLSZ works every day. Those changes were made - as well as worldwide - by the coronavirus epidemic. Due to the impossibility of holding events in the bibliobuses themselves, due to lack of space to maintain social distance, the MLSZ joined the network of Zagreb City Libraries in the virtual promotions of reading projects via website and social networks such as Instagram and Facebook. Video works with storytelling and poetry reading were created, and several virtual quizzes were held for children and adults. The MLSZ, as a participant in IRIM projects is now patiently waiting to proceed with new cycles of workshops for children. The changes that mark the new normal have affected everyone individually, but despite fears for our own health and the health of our loved ones, we have managed to maintain team spirit to keep our service alive and to be at the service of our customers.

Mesebusszal Heves megye útjain

Írta: Szabó Eszter könyvtáros

A könyvtár neve: Bródy Sándor Megyei és Városi
Könyvtár, Eger

A projekt célcsoportja: 3- 12 éves korosztály,
családok

A projekt megvalósításának ideje: 2020 nyara
óta havonta egyszeri alkalommal településenként

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár a Hevestéka Könyvtárellátási rendszerének kínálatát 2018-tól új ellátási forma bevezetésével bővítette, és 23 településen könyvtárbuszos formával egészítette ki a könyvtári ellátást.

EFOP 4.1.8- 16 számú „A könyvtári intézményrendszer tanulást segítő infrastrukturális fejlesztései” felhívására benyújtott *Könyvtár négy keréken MindenkiNet* című pályázatban 23 Hevestéka település önkormányzatával kötött együttműködési megállapodást, amely alapján könyvtárbuszos formával egészíti ki a telepített könyvtári ellátást.

Az új szolgáltatás megoldást jelent azokban a falvakban, ahol a jelenlegi könyvtári infrastruktúra nem alkalmas megfelelő szintű ellátásra, emeli a könyvtári ellátás minőségét, korszerűsíti, változatosabbá teszi a meglévő szolgáltatások körét.

Könyvtárbuszunk elsősorban az ellátott települések lakossági és iskolai könyvtári ellátásának javítását célozza meg.

A projekt indokoltsága

Olvasásnépszerűsítés könyvtár nélkül szinte lehetetlen. Azt tapasztaltuk, hogy az önmagában kevés a figyelem felkeltéséhez, ha kéthetente megállunk a településen két órára. Főleg, ha mindezt nem a település központjában tesszük, hanem egy félreeső utcában.

Hiába a menetrendet hirdető tábla, a lakosságot több irányból kell megszólítani. Ellátogattunk a helyi óvodákba, iskolákba, ahol az intézményvezetővel személyesen beszélgettünk terveinkről, hogy miért is jó a könyvtárbusz, milyen lehetséges programokat, szolgáltatásokat tudunk nyújtani az adott korosztálynak.

A Mesebusz ötlete 2020 nyarán merült fel a pandémia miatti hosszabb leál-

lást követően. Az egyre nagyobb népszerűségnek örvendő könyvtárbusz kényszerpihenője után ismét meg kellett szólítani a települések lakosságát, vissza kellett térni a falvak kulturális életébe.

Azt tudtuk, hogy bármit is találunk ki, annak folyamatosnak, rendszeresnek, figyelemfelkeltőnek kell lennie. Így született meg a Mesebusz ötlete, amelynek töretlen népszerűsége bennünket igazolt.

A projekt bemutatása

Mesebusz projektünkkel a könyvtárbuszos szolgáltatást, illetve a települések kulturális rendezvénypalettáját próbáljuk színesebbé tenni, hogy a könyvtárlátogatás több legyen, mint a könyvek kölcsönzésének egyik helyszíne. Idővel váljon a közösségi élmények színterévé, ahová kéthetente szívesen térnek vissza a látogatók, ahol minden esemény középpontjában a könyv- és az olvasásnépszerűsítő programok állnak. Fontos célunk, hogy a gyermekek minél korábbi életkorban szert tegyenek könyvvel, könyvtárral, olvasással kapcsolatos élményekre.

A tervezés során tájékozódunk a települések vezetőitől, milyen oktatási intézmények, kulturális szervezetek találhatóak a falvakban, kiket érdemes megszólítani a projekt népszerűsítése és a szoros együttműködések kialakítása érdekében. Felvettük a kapcsolatot az óvoda- és iskolavezetőkkel, pedagógusokkal.

Az első egyeztetések után kiderült, hogy az óvisok milyen tematika mentén haladnak, így nekik külön könyvválogatás készült, amelyet a buszon az óvoda, mint intézmény ki tud kölcsönözni, felhasználva ezeket a dokumentumokat az óvoda mindennapi szakmai munkájához.

A kapcsolatfelvételt követően az egyik óvoda a mi könyveink segítségével építette fel nyári táborát. Az óvónő megadta, hogy melyik napon mivel szeretnének foglalkozni. Ehhez válogattunk össze egy könyvcsomagot, amelyet aztán a gyerekekkel közösen nézegettek, vagy épp felolvastak belőle. A tábor pedig a könyvtárbusz látogatásával kezdődött, így a többi könyves programnak ez is egy jó indítása volt.

Az óvodákkal és iskolákkal való egyeztetéseken túl már csak formába kellett önteni kezdeményezésünket.

Alapvetés, hogy a Mesebusz középpontjában természetesen a könyveknek és a könyvtárhasználati, olvasásnépszerűsítő rendezvényeknek kell állni. Célközönségként a 3-14 éves korosztályt és családtagjaikat jelöltük meg. Az előzetes felmérés alapján ugyanis az eltérő időben érkező könyvtárbusz nem mindig tudja biztosítani Mesebusz eseményünket óvodás vagy iskolás csoportoknak. Ezekben a helyeken családi programként hirdetjük a Mesebuszt.

A megfelelő tájékoztatás érdekében megkerestük a települések Facebook cso-

portjait, és hétről hétre bejegyzésben tudattuk a lakossággal, hogy másnap mikor és hova érkezik a busz, mikorra várható a Mesebusz. Örömeinkre szolgál, hogy milyen sokan figyelik ezeket az oldalakat, és ennek köszönhetően minden településen nőtt a látogatók száma.

A könyvtárbusz kétheti rendszerességgel látogatja a településeket, a Mesebusz pedig havonta egyszer kerül megrendezésre, így nagyobb a várakozás, a kollégák is alaposabban tudnak felkészülni az eseményre.

Mi is történik a Mesebusz foglalkozáson?

Mivel többen teljesítünk szolgálatot a buszon, előzetesen megegyeztünk, hogy részleteiben azonos metódus szerint építjük fel a foglalkozásokat, de természetesen mindenki beleviszi személyiségét, eddigi tapasztalatait, tudását. Amennyiben új csoport érkezik, bemutatjuk a könyvtárbuszt, illetve magáról a könyvtárról, könyvekről, olvasásról diskurálunk. Bemutatkozunk a gyerekeknek, játékos formában ők is megteszik ugyanezt, majd egy ráhangoló játékkal indítjuk a foglalkozást. Ezután következik a mesemondás vagy olvasás. Kamishibai történeteket mondunk, esetleg közös történetszövés zajlik a silent book „csendes könyvek” segítségével. A változatosságot a kézműves játszótárszínházak adják a foglalkozásokhoz, amelyek témája mindig más és más, a történettől, ünnepkörtől, évszaktól függően.

A kézműves foglalkozásokon készültek már többféle technikával könyvjelzők, ragasztottunk koronát újdonsült királylányoknak és királyfiaknak, és a taumatróp fogalmával is megismertedtünk – ez utóbbi egy optikai játék, amelynek különlegessége mindig ámulatba ejti a gyerekeket.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

A Mesebusz programra érkezőknek egy idő után már számtalan élmény helyszínévé válik a könyvtárbusz, így a *játék, olvasás, könyvek, könyvtár* fogalmai szorosan kapcsolódnak egymáshoz.

Jó érzés, hogy miután a gyerekek először óvodás vagy iskolás csoporttal érkeztek, utána már szülőkkel vagy egyedül is meglátogatták a buszt, főleg a nyári szünetben. Türelmetlenül várták a soron következő történetet és játékot, hiszen minden alkalommal megbeszéltük, hogy legközelebb miről mesélünk, és mit játszunk.

A pandémiás időszak bebizonyította a közösségi rendezvények fontosságát. Az alaposan előkészített Mesebusz eseményekre mindig érkeznek új látogatók, akik mint beiratkozott olvasók távoznak.

Mivel a buszon egyszerre maximum 10 főnek tudunk kényelmesen programot tartani, az óvodás és iskolás csoportok kisebb létszámban érkeznek. Amíg

könyvtárbusz gurul Heves megye útjain, addig a Mesebusz állandó kísérő eseménye lesz négykerekű könyvtárunknak.

A könyvtárbusz már nemcsak egy könyveket szállító jármű többé, hanem havi egy alkalommal olyan szintérré válik, ahol a történeteken és a könyveken kívül tartalmas programok is várják az idelátogatókat. A legfontosabb ebben is, mint sok minden másban a partnerség; hogy az általunk kínált lehetőségekhez kapcsolódni tudjanak, továbbgondolva ötleteinket, kezdeményezéseinket. A végső célunk pedig, hogy az oktatási nevelési program részévé váljon a könyvtárbuszon zajló program, amely nemcsak a könyvtárosok kitartó, következetes munkáján múlik, hanem a településen dolgozó intézményvezetőkön, pedagógusokon is.

On the Roads of Heves County by the Fairy Tale Bus

Written by: *Eszter Szabó* librarian

The name of the library: Bródy Sándor County
and City Library, Eger

Target group of the project: 3- 12 year old
children and their families

The implementation time of the project:
from the summer of 2020

Short introduction of the bibliobus

The Bródy Sándor County and City Library has expanded its Hevestéka Library Service by introducing a new form of service in 2018: a library bus service in 23 municipalities.

The *Infrastructural improvements of the library system to support learning* project has concluded a cooperation agreement with 23 municipalities of Hevestéka, on the basis of which it is supplementing the library service with a library bus. The new service is a solution in villages where the current library infrastructure is not suitable for an adequate level of service, to improve the quality of library services, modernise and diversify the existing services.

Our library bus is mainly aimed at improving library services for local people and school library services.

The need for the project

Reading promotion without a library is almost impossible. We have found that just stopping for two hours every two weeks in the village is not enough to raise awareness. Especially if we do not do this in the centre of the settlement, but in a less frequented street.

Even with a billboard with the library bus timetable, residents have to be reached from several directions. We visited the local kindergartens and schools, where we talked to the head of the institutions about our plans, why the library bus is a good opportunity, and what kind of programmes and services we can offer to the age group.

After the pandemic and the enforced rest of the increasingly popular library bus, it was necessary to address the population of the villages again, to return to the cultural life of the villages.

We knew that whatever we came up with had to be continuous, regular and awareness-rising. That is how the idea of the Fairy Tale Bus was born, and its enduring popularity proved us right.

Introduction of the project

With our Fairy Tale Bus project, we try to make the bibliobus service and the cultural events in the municipalities more colourful, to make library visits more than just a place to borrow books and to become a place for community experiences in the future, where visitors return every two weeks and where book and literacy programmes are at the heart of all events. Our aim is to give children an experience of books, libraries and reading at an early age.

During the planning phase, we asked the mayors for information about educational institutions and cultural organisations in the settlements. We also asked them who we should contact to promote the project and establish close cooperation. We contacted the heads of kindergartens and schools, and teachers.

After the first consultations, we received information about the themes of the kindergarten activities, so we prepared a special selection of books for them, which the kindergarten as an institution can borrow from the collection of the bus, using these documents for the everyday professional work of the kindergarten.

After contacting us, one of the kindergartens used our books to build the theme of their summer camp. The kindergarten teacher specified what they would like to do on which day, and we selected a pack of books for them to look at or read with the children. The camp started with a visit to the library bus, so it was a good start to the rest of the book-related programmes. After the consultations with kindergartens and schools, we just had to concretize our initiative.

The basic idea was that the focus of the Fairytale bus should of course be on books for library use and reading promotion events. The target audience was the 3-14 age group and their families. A preliminary survey has shown that the library bus, which arrives at different times, is not always able to offer our Fairy Tale Bus events to whole groups of pre-school or school children. In these locations, we promote the Fairy Tale Bus as a family event.

In order to inform the public properly, we have contacted the Facebook groups of the municipalities and, week after week, we post an update letting them know when and where the bus will arrive the next day and when the Fairy Tale Bus will arrive. We are delighted with the number of people who follow

these pages, which has led to an increase in the number of visitors in all the municipalities.

The library bus visits the municipalities every two weeks, and the Fairy Tale Bus takes place once a month, so there is more anticipation and colleagues can prepare more thoroughly for the event.

What happens in the Fairy Tale Bus session?

As there are several of us serving on the bus, we agreed beforehand that the sessions would be structured according to the same methodology, but of course each person would bring their own personality, experience and knowledge. If a new group arrives, we will introduce the library bus and discuss the library itself, books and reading. We introduce ourselves to the children, they do the same in a playful way, and then we start the session with a warming up game. After that, it is the storytelling or the reading part of the session. We tell kamishibai stories, or we might create stories together using "silent books". The variety is brought to the sessions by the craft workshops, which always have different themes, depending on the story, the holidays and the seasons.

In the craft workshops, we have made bookmarks using a variety of techniques, glued crowns for new princesses and princes, and explored the concept of the thaumatrope - a special optical toy that always amazes children.

The results and sustainability of the project

After a while, the library bus becomes a place of countless experiences for those arriving for the Fairy Tale Bus programme, in which the concepts of play, reading, books and library are closely linked.

It makes us feel good that in the beginning the children arrived with a group of kindergarten or school children, but later they have visited the bus with their parents or on their own, especially during the summer holidays. They were eagerly waiting for the next story and game, as we always discussed what kind of stories we are going to tell and what to play next time.

The long months of the pandemic proved the importance of community events. Our carefully prepared Fairy Tale Bus events always attract new visitors who leave as registered readers. As the bus can comfortably make room for up to 10 people at a time, we have smaller groups of kindergarten and school children. As long as the library bus rolls along the roads of Heves County, the Fairy Tale Bus will be a permanent accompanying event for our four-wheeled library.

The library bus is no longer just a vehicle for delivering books, but once

a month it becomes a stage where visitors can enjoy stories and books, as well as a programme of activities.

The key to this, as to many other things, is the partnership, to be able to connect with the opportunities we offer, thinking about our ideas and initiatives. This is important so that our partners can connect to the opportunities we offer and to keep our ideas and initiatives moving forward.

Our ultimate goal is to make the library bus programme part of the educational programmes, which depends not only on the systematic and sustained work of the librarians, but also on the heads of the institutions and teachers working in the municipality.

Mozi a könyvtárbuszon

Írta: *Varga Gábor* igazgató

A könyvtár neve: II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár

A projekt célcsoportja: edelényi és encsi kistérség 27 településének óvodás- és iskoláskorú gyermekei

A projekt megvalósításának ideje: 2019–2024

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A mobil könyvtári szolgáltatások megszervezésére alkalmas busz hossza 9,9 m, tömege 14 tonna. A beépített GPS rendszerrel, műholdas internetkapcsolattal, mikrohullámú sütővel, számítógépekkel, projektorral, nyomtatóval, szkennelrel, nagyképernyős televízióval felszerelt, tető-, oldal- és hátsóablakos klimatizált könyvtárbusz korszerű és akadálymentes szolgáltatások nyújtására képes. A könyvespolcok nagyjából 2500 darab dokumentum tárolását biztosítják.

Az új könyvtárbusz átadó ünnepségére 2019. szeptember 16-án került sor, majd októbertől 27 kistépülésen indult el, biztosítva a széleskörű könyvtári szolgáltatásokat.

A projekt indokoltsága

Az aprófalvas Borsod-Abaúj-Zemplén megyében jelentős hagyományai vannak a mozgókönyvtári ellátásnak, amely időről időre megújult formában vesz részt a kultúra közvetítésében. Megyénkben kiemelkedően magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű népesség aránya, az ország leghátrányosabb helyzetben lévő településeinek nagy többsége Borsod-Abaúj-Zemplén megyében található. Magas a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya, akik körében számottevő az iskolarendszert teljesen vagy szakképzettség nélkül elhagyók száma.

A községek lélekszáma – elsősorban az 500 fő alattiaké – folyamatosan csökken, párhuzamosan az előregedés is jellemző tendencia. További problémát jelent, hogy sok településen hiányzik, vagy csak részlegesen van jelen az alapfokú oktatás intézménye. A kulturális alapokhoz való hozzáférést a könyvtári ellátás folyamatos működése jelenti. Az infrastrukturális feltételek nagyon különbözőek, sok esetben a földrajzi viszonyok is akadályt jelentenek a bizton-

ságos internetkapcsolat kiépítésében, számos helyen a mobiltelefonos szolgáltatók sem fedik le a megye teljes területét.

A projekt bemutatása

A könyvtárbusz alapvető feladata: hagyományos könyvtári szolgáltatások – a könyvkölcsönzés, tájékoztatás, információszerzés – mellett fénymásolás, szkennelés, számítógép- és internethasználat. A buszt belső kialakítása alkalmassá teszi KönyvtárMozi programok lebonyolítására, kiscsoportos olvasásnépszerűsítő foglalkozások tartására és oktatásra is.

A KönyvtárMozi program a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerhez csatlakozott, 5500 fő alatti települések könyvtáraiban biztosítja a vizuális kultúrához való hozzáférést. A cél az, hogy azokon a kistélepüléseken élők is igénybe vehessék a szolgáltatást, ahol nincs mozi, így ők is hozzájuthatnak azokhoz az értékes tartalmakhoz, amelyeket esetleg csak a nagy lélekszámú települések filmklubjainak tagjai érhetnek el. A projekt indulását és akadálytalan működését állami forrásból finanszírozott fejlesztések tették lehetővé. A támogatásból projektorokat, televíziókat és vetítővásznakat vásároltunk a szolgáltatóhelyekre. A szolgáltatás 2015 októbere óta működik, az ország valamennyi megyéjében a megyei könyvtárak közreműködésével. A vetítés a helyi könyvtárakban valósul meg, kizárólag magyar filmeket, közkincseket és valamennyi korosztály igényeit kiszolgáló, animációs-, játék-, rajz-, dokumentum- és ismeretterjesztő filmek nyilvános vetítését teszi lehetővé, a magyar kultúra értékeit közvetítve.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében eddig összesen 65 település és egy könyvtárbusz regisztrált a programra, melynek köszönhetően összesen 92 településen valósulhat meg vetítés a megyében. Az elmúlt években összesen csaknem 1000 vetítés történt megyénkben, amely jelzi, hogy a helyiek igénylik ezt a szolgáltatást, örömmel vesznek részt rajta. A településeken a KönyvtárMozi egyben közösségépítő szerepet is betölt, hiszen a vetítéseket sok helyszínen további program követi, amelyen főként iskolások, óvodások vesznek részt, de a felnőtt látogatók is örömmel veszik igénybe ezt a szolgáltatást.

A KönyvtárMozi sokszínű palettáján mindenki megtalálja a korosztályának megfelelő mesét, filmet, ismeretterjesztő előadást. Az elmúlt évek tapasztalatai alapján a könyvtárbusz jelen van a településen élő emberek mindennapjaiban. A megadott időben érkező könyvtárbuszt óvodás- és iskolás csoportok várják a megállóhelyeken. Ők nem csupán olvasnivalót kölcsönöznek; várakozás közben a KönyvtárMoziban mesét néznek, olvasásnépszerűsítő- és kreatív foglalkozások lelkes résztvevői. Gyakran vetítjük a roma kultúrát és hagyományokat bemutató animációs sorozat részeit. A Cigánymesékhez készült fog-

lalkoztató füzetekben ezen mesék vizuális elemei köszönnek vissza. Az olvasási nehézséggel küzdő gyermekek figyelmét felkelti az ismerős szín- és képi világ. Az egyszerű feladatok megoldása a kisebbeknél a motoros készségek fejlesztését, a nagyobbaknál a szövegértést segíti elő. Emellett a Cigánymesék megtekintése és a hozzá kapcsolódó játékos fejtörők közös megoldása sokat tehet hozzá a kistelepülésen élő roma gyerekek öazonosság-tudatának fejlesztéséhez.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

Fáj községben az iskola minden osztálya tagja a könyvtárbusznak. A könyvek cseréje sokszor elhúzódik, mert gyakran kérik a könyvtárost, hogy vetítsen le nekik egy-egy mesét. Kedvencük a *Cigánymesék* sorozat. A szögligeti általános iskola kis közösségéből csaknem száz gyermek csatlakozott hozzánk, és az óvodából három csoport is rendszeres vendég a könyvtárbuszon. Ők a *Vízipók, csodapók* sorozatot kedvelik. A vetítés után szívesen színeznak, barkácsolnak a könyvtáros vezetésével és az óvónők segítségével. Az augusztusi családi nap alkalmával a könyvtárbusz csaknem egy teljes napot töltött Zilizen, ahol az olvasókat a KönyvtárMozi „keménymagjának” is tekinthetjük. A gyerekek a klasszikus magyar gyerekfilmeket kedvelik, aznap megnézték a *Hahó, Öcsi-t* és a *Keménykalap és krumpliorr* részeit. A vetítést kreatív foglalkozás követte, ahol a területellátási csoport munkatársainak segítségével többféle technikát kipróbálva alkothatták újra a történetek szereplőit. A közelgő ünnep alkalmából az idősebbek az *István a királyt* láthatták.

A könyvtárbuszsal nemcsak könyv és folyóirat, hanem több alkalommal bábszínház is utazik. Négy településre – Pusztaradványba, Fájra, Szögligetre és Jósavfőre – látogatott el az Aranykapu Bábszínház egy élőzenével kísért, klasszikus paravános bábjátékkal. A „*Paprika Jancsi és az ördögök*” című vásári produkció megszólította a gyerekeket. A Kalamajka Bábszínház a kedvelt magyar népmesét, *A kis malac és a farkasok* címűt mutatta be Martonyiban, Meszesen és Tornaszentandráson az óvodások nagy örömeire. Az előadások eredménye számszerűsíthető is az utóbbi három településen, ahol közel 50 gyermek iratkozott be gyarapítva ezzel az olvasók immár népes táborát.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A 2020-2021-es év során a pandémia miatt többszöri leállással működött az új könyvtárbusz, ám a beiratkozott olvasók száma így is megközelítette az 500 főt. Sajnos a könyvtárbusz lehetőségeit az elhúzódó járványügyi korlátozás jelentősen beszűkítette, pl. több iskolából nem engedték ki a csoportokat a közeli megállóhelyhez. A pandémia mérséklődését követően szeretnénk, ha

ismét érkeznének előadók is a busszal, akik a KönyvtárMozi vetítések után beszélgetnének is, az előadásukkal és zenéléssel tennék színesebbé a vidéken élők mindennapjait. Az iskolák és óvodák megállóiban a mese megtekintése után biblioterápiás és kézműves foglalkozásokat tervezünk. Reményeink szerint a nem- vagy csak ritkán olvasó gyermekeket a KönyvtárMozi változatos és színes képi világa, valamint a vetítést követő élményalapú beszélgetés, játék elvezetheti az írott szó birodalmába.

Bízunk benne, hogy könyvtárbuszunk a megye útjait járva új lehetőségeket visz minden érdeklődő számára. A beiratkozott olvasók, KönyvtárMoziban résztvevők száma folyamatosan nőni fog, a jövőben egyre inkább kiaknázva a könyvtárbuszban rejlő kulturális, művelődési, fejlődési, tanulási és szórakozási lehetőségeket.

LibraryCinema on the Bibliobus

Written by: *Gábor Varga* director

Name of the library: Ferenc Rákóczi II County
and City Library

Target group of the project: Kindergarten
and school-age children from 27 small
towns in Edelény and Encs

Implementation time of the project: 2019–2024

Brief introduction of the bibliobus

The new vehicle is 9.9 metre long, weighs 14 tonnes. Equipped with a built-in GPS, satellite internet connection, microwave, computers, projector, printer, scanner, large-screen TV, air-conditioned bibliobus with roof, side, and rear windows, it can provide modern and accessible services. The bookcases provide storage for around 2500 documents.

The inauguration ceremony of the new bibliobus took place on 16 September 2019, and since October it has been operating in 27 small villages, providing a wide range of library services.

The need for the project

Borsod-Abaúj-Zemplén County, with a large number of tiny villages, has a long tradition of mobile libraries, which participate in the transmission of culture in a renewed form from time to time. The proportion of disadvantaged and severely disadvantaged people, including children, is particularly high in our county, with the majority of the country's poorest settlements located in Borsod-Abaúj-Zemplén County. The number of young people who leave the school system completely or without qualifications is significant.

The population of municipalities – especially those with less than 500 inhabitants – is steadily decreasing, and ageing. Another problem is the lack or partial presence of primary education in many municipalities. The importance of maintaining the library services is to provide basic access to culture. Infrastructural conditions are different, in many cases, geography is an obstacle in securing internet connectivity, and in many places, mobile phone operators do not cover the whole county.

Introduction of the project

In addition to traditional library services – book lending, information, and information retrieval – the vehicle’s basic tasks include photocopying, scanning, computer and internet use. The interior design of the bus makes it suitable for LibraryMovie programs, small group literacy activities, and education.

The LibraryCinema programme provides access to visual culture in the libraries of municipalities with less than 5500 inhabitants that are members of the Library Supply Service System. The aim is to enable people in small settlements without cinemas to access valuable content that may only be available to members of film clubs in large towns. The start-up and smooth running of the project was made possible by improvements financed by public funds, which were used to purchase projectors, televisions and screens for the service points. The service has been operational since October 2015, with the cooperation of county libraries in all counties of the country. The screenings take place in local libraries and it allows the public screening of exclusively Hungarian films, public domain and animated films, feature films, cartoons, documentaries and educational films for all ages, conveying the values of Hungarian culture.

In Borsod-Abaúj-Zemplén county, a total of 65 municipalities and one bibliobus have registered for the programme, which enables screenings in 92 municipalities in the county. In recent years, there have been almost 1,000 screenings in our county, which shows that locals are demanding this service and are happy to participate. In the municipalities, the LibraryCinema also plays a community-building role, as the screenings are followed by a programme of events in many places, mainly attended by schoolchildren and kindergarten children, but also welcomed by adult visitors.

Everyone will find a story, a film, or an educational show suitable for their age group in the LibraryCinema. The experience of the last few years shows that the bibliobus is present in the daily lives of people living in the municipality. The bibliobus waits for groups of kindergarten and school at bus stops. They don’t just borrow reading material, while they wait, they watch a tale in the LibraryCinema, and are enthusiastic participants in reading and creative activities. We often screen animated series on Roma culture and traditions. In the Gypsy Tales activity booklets, the visual elements of these tales are recalled. Children with reading difficulties are attracted to the familiar world of colours and pictures. Solving simple tasks helps to develop fine motor skills in younger children and text comprehension in older children. In addition, watching the Gypsy Tales and solving the related puzzles together can contribute a lot to the development of self-identity among Roma children living in small towns.

Result and sustainability of the project

Every student in Fáj municipality is a member of the bibliobus. The exchange of books often takes a long time because they ask the librarian to show them a tale. Their favourite is the Gypsy Tales series. Almost a hundred children from the primary school in Szögliget have joined us, and three groups from kindergarten are regulars on the library bus. After screening, they enjoy colouring and crafting with the librarian and kindergarten teachers. For Family Day in August, the bibliobus spent almost a full day in Ziliz. Children like classic Hungarian children's films from the '80s, so they watched several of them on the Family Day. The screening was followed by a creative activity, where they recreated the characters of stories using a variety of techniques. Because of the upcoming national holiday, the elderly could watch the musical about King Stephen's story. The bibliobus transports not only books and magazines but also puppet theatres on several occasions.

These perform well-known Hungarian folk tales accompanied by live music. The performances were very successful, nearly 50 children have enrolled as an outcome of these plays in three municipalities.

Experiences, conclusion, next steps:

During the year 2020-2021, the new bibliobus service had several interruptions due to the pandemic, but the number of enrolled readers was still close to 500. Unfortunately, the possibilities of the library bus have been severely limited by the prolonged epidemic restrictions, for example, children were not allowed to go to a nearby stop. Once the pandemic has subsided, we would like to have performers back on the bus, they would talk, play music and make the everyday life of people in rural areas more colourful. Bibliotherapy and craft activities are planned at school and kindergarten stops after watching the tale.

We hope that our bibliobus brings new opportunities to all who are interested, and the number of enrolled readers and LibraryCinema participants will continue to grow, taking more and more advantage of the cultural, educational, developmental, learning, and recreational opportunities offered by the bibliobus.

Könyvtárhasználati órák neves elszármazottak példaértékű életútjának bemutatásával Informatikai segítségnyújtás, internet- hozzáférés biztosítása a határmenti településeken

Írta: *Gurbán László* könyvtáros

A könyvtár neve: Móricz Zsigmond Megyei és
Városi Könyvtár, Nyíregyháza

A projekt célcsoportja: Hátrányos helyzetű
települések lakossága

A projekt megvalósításának ideje: 2014

A projekt támogatói: Szabolcs-Szatmár-Bereg
Megyei Fejlesztési Ügynökség

A könyvtárbusz rövid bemutatása

Könyvtárbuszunk, a Guruló Könyvtár, 2014. június 3-án indult útjára. Egy könyvtáros és egy sofőr dolgozik rajta, akik a nyíregyházi bokortanyák és a fehérgyarmati térség könyvtár nélküli településeire látogatnak el. A nyíregyházi bokortanyákon 5, a fehérgyarmati térségben 29 településre jutnak el a kölcsönözhető könyvek és az infokommunikációs szolgáltatások. Minden település önálló könyvtárbuszos megállóhellyel rendelkezik, ahová menetrend szerint kéthetente másfél órára, ugyanabban az időpontban érkezik a Guruló Könyvtár. Az összesen 34 megállón belül 5 olyan település is van, ahol iskola található. Itt két órát áll a busz, mialatt a tanulók szervezett formában a pedagógusokkal együtt látogatják a járművet. A könyvtárbusz szolgáltatásai keddtől szombatig vehetők igénybe.

A projekt indokoltsága

A hátrányos helyzetű települések megfelelő könyvtári ellátásakor ugyanazokat a funkciókat kell biztosítanunk, mint a hagyományos könyvtárak esetében. A hátrányos helyzetű könyvtárlátogatók ugyanúgy a tanulás segítségét és az életminőség javítását (pl. közösségi élmény) várják el a könyvtáráktól, mint minden könyvtárhasználó. A különbség viszont az információnak az elérési

módjában van. Ennek feltételeit a könyvtárban kell megteremteni. A hátrányos helyzetűek ellátása során a megkülönböztetés tilalmát és a pozitív diszkrimináció elvét egyidejűleg kell megvalósítani.

További cél a digitális kompetencia növelése, amely elengedhetetlen a tanulóshoz. Nagyon fontos az ország kevésbé fejlett területén élők digitális szemléletformálása és írástudásának növelése. Csökkenteni kell a digitális szakadékat a hátrányos helyzetű, digitális készségekkel nem rendelkező lakosság körében.

A projekt bemutatása

Könyvtárhasználati órák neves elszármazottak példaértékű életútjának bemutatásával

Guruló Könyvtárunk állomásai között öt település található, ahol iskola működik. A könyvtárbusz ezen falvakban nemcsak a települési könyvtárat pótolja, hanem az iskolai könyvtárat is. Az alsó és a felső tagozatos gyerekek – általában osztályfőnöki, de olykor földrajz- vagy történelemóra keretében – rendszeres látogatói a busznak, ahol előzetes igényfelmérés után tematikus könyvtárhasználati órákat szoktunk tartani a könyvtáros irányításával.

Az óra első felében a gyerekek megtanulják a könyv, a könyvtár, a periodika, a katalógus fogalmát és a kölcsönzést. Betekintést nyernek az online könyvtári katalógus használatába, közösen keresik meg a kikölcsönözni kívánt könyvet. Sorra veszik, hogy mi található a könyvtárbuszon, és a könyvkölcsönzésen kívül mivel lehet még foglalatoskodni (manuális és internetes játékok, számítógép). Megtanulják, hogyan kell a könyvtárbuszon viselkedni, megismerkednek a feliratokkal és a házirenddel. A könyvtárbuszon a gyerekek számára a böngészés, az olvasás és a kölcsönzés sokkal izgalmasabb, mint egy hagyományos könyvtárban, ezért szívesen látogatnak meg minket.

Az óra második részén egy, a megyéből elszármazó neves személyiség látogatja meg a buszon a gyerekeket, aki előadást tart életéről, munkásságáról. Mindezt kötetlen és közvetlen formában teszi, hogy a gyerekek ne érezzék magukat iskolai órán. Az előadót szakmai ajánlás és személyes ismeretség alapján választjuk ki. Jelen esetben (lásd a csatolt képeket) dr. Hajdu Zsanett biológus és gyógynövénykutató – aki többször volt vendégünk – beszélt életéről, kutatásairól, közben fényképeit, videóit vetítette a gyerekeknek a gyógynövényekről és az izgalmas dél-amerikai őserdei utazásairól. A bemutatott gyógynövényekből lepárolt illóolajokat a gyerekek megszagolhatták. Volt olyan alkalom, amikor Hajdu Zsanett vezetésével a gyerekek rövid sétát tettek a településen, és a helyi flóráról hallgattak előadást.

Informatikai segítségnyújtás, internet-hozzáférés biztosítása a határmenti településeken

A könyvtárbuszon három számítógép és egy multifunkcionális nyomtató/szkenner áll a felhasználók rendelkezésére. 2014-ben a busz indulásakor közvetlenül a határ mentén fekvő településeken egyáltalán nem, vagy csak alkalmanként volt internet. Ez a probléma egy új parabolaantenna és informatikai rendszer megvásárlásával megszűnt, az internetszolgáltatás folyamatossá vált.

A könyvtáros az idősebb látogatóknak számos esetben segített különböző informatika témákban: e-mailcím készítése, regisztrálás, képek, adatok, hivatalos dokumentumok szkennelése és feltöltése, önéletrajz megírása, letöltése, hivatalos levelek kinyomtatása, Facebook használata.

A gyerekek körében az interneten nagyon kedveltek a közösségi oldalak, segítséget kérnek a regisztrálás, a képek feltöltése és küldése, az üzenetírás és -küldés során. Az internetes játékok igen népszerűek, ezek használatához kérnek segítséget. De akad olyan is, aki kép- vagy a szövegszerkesztő programok iránt érdeklődik, valamint a megírt szöveget szeretné kinyomtatni. Nem utolsósorban a rajzoló programokat is szívesen kipróbálják.

A projekt eredménye, fenntarthatósága

Az évek során a településeken 32 osztályt, összesen 272 diákot sikerült előadásainkkal megszólítani, ennek eredményeként a tanulók nagy része beiratkozott. Négy elszármazott vagy a megyéhez kötődő neves személyt hívtunk meg előadást tartani. Öröndetes, hogy a tanulók kis rászervezéssel a nyári szünetben is eljöttek a foglalkozásokra.

A könyvtárbuszon megtartott előadások és az előadók igen népszerűek voltak, a könyvtárbusz kedvelt lett az olvasók körében. Ezt bizonyítja az 1500 beiratkozott olvasó is. A busz nemcsak könyvtárként funkcionál, hanem közösségi térként és találkozási pontként is. Az iskolát elvégezve a településről elkerülő diákok rendszeresen visszajárnak hozzánk, és beszámolnak tanulmányi eredményeikről, illetve arról is, hogy megvalósult-e, amit szerettek volna elérni.

Úgy érezhetjük, hogy a könyvtárbusz nagyban hozzájárult a kulturális értéktérmentéshez és -közvetítéshez olyan területeken, amelyeken mindezek a programok és lehetőségek a hátrányos helyzetű állampolgárok számára nehezen elérhetőek vagy nehezen megvalósíthatóak.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

Úgy látjuk, hogy a hátrányos helyzetű településeken a lakosság érdeklődik a könyvtár és a kultúra iránt. A vidéki emberek rendkívül fogékonyak az olvasásra, a tanulásra. A közeljövőben oktató- és ismeretterjesztő filmeket is szeretnénk vetíteni a buszon, és kézműves foglalkozásokat fogunk tartani, valamint szélesíteni kívánjuk a kölcsönözhető könyvek és folyóiratok tematikáit az olvasók igényei alapján.

Library Lessons Presenting the Life Paths of Famous People from the County, IT Assistance and Providing Internet Service in Border Settlements

Written by: *László Gurbán* librarian

The name of the library: Zsigmond Móricz County and City Library, Nyíregyháza

Target group of the project: People in underprivileged settlements

The implementation time of the project: 2014

Sponsors/supporters of the project: Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Fejlesztési Ügynökség

Brief Introduction of the bibliobus

Our library bus, the Rolling Library, was launched on June 3, 2014. It is staffed by a librarian and a driver who visit the outskirts communities, mainly farms around Nyíregyháza and the settlements in Fehérgyarmat area without a library. Books can be borrowed and infocommunication services can be used at 5 outskirt farms in Nyíregyháza and in 29 settlements in the area of Fehérgyarmat. Each settlement has its own library bus stop, where the Rolling Library always arrives at the same scheduled time for one and a half hours every second week. Within a total of 34 stops, there are also 5 settlements with schools where the bus stops for two hours to enable students to use the service in an organised way together with their teachers. The Rolling Library is available from Tuesday to Saturday.

The need for the project

Adequate library service for people in underprivileged settlements should have the same functions and meet the same requirements as those of average libraries in other parts of the country. Disadvantaged library visitors expect libraries to support learning and improve their quality of life (e.g., community experience) in the same way as all library users. The difference is, however, in the way information is accessed. The conditions for this must be provided in the library. Providing service for the disadvantaged requires the implementa-

tion of the principle of non-discrimination and the principle of positive discrimination at the same time.

Another goal is to enhance digital competence, which is essential for learning. It is very important to shape the digital attitude and increase the literacy of those living in less developed parts of the country. The digital division among the disadvantaged population without digital skills needs to be reduced.

Introduction of the project

1. Library lessons presenting exemplary life paths of famous people from the county

There are five settlements with schools where our Rolling Library replaces not only the public library but also the school library. Children in lower and upper grades are regular visitors to the bus and they often visit the Rolling Library during their tutor groups, geography or history lessons. We often hold thematic library classes under the guidance of a librarian after preliminary needs assessments. In the first half of the lesson, children learn about the concepts of books, library, periodicals, catalogues, and how to borrow them. They learn how to use the online catalogues; they search for the books in question together. They get to know other facilities inside the bus and also what else could be done apart from borrowing (manual and computer games, how to use a computer). They get educated on how to behave in a library and they get acquainted with the signs as well as with the house rules. Browsing, reading and borrowing in a library bus is more exciting for students than attending a traditional library, therefore they like visiting us.

In the second part of the lesson, a famous person from the county visits the children on the bus presenting their life and work. All this is done in a casual and direct way to avoid the school atmosphere. Presenters are selected on the basis of professional recommendation and personal acquaintance. This time (see attached pictures) dr. Zsanett Hajdu (biologist and herbalist), who has been our guest several times, talked about her life and research, while she projected her photographs and videos to children about herbs and exciting trips to the South American primaevial forest. Students could smell essential oils distilled from herbs presented and once they could even go for a short walk in the settlement and learn about the local flora.

2. IT assistance, providing internet access in border settlements

The library bus has three computers and a multifunction printer / scanner for users. In 2014, when the bus service was launched, there was no or only occasional internet service in the settlements along the border. The purchase of

a new satellite dish and IT system eliminated this issue and ensured ongoing and stable internet service. The librarian has often helped senior visitors with various IT issues such as creating an email address, registering, scanning and uploading images, data, official documents, writing a CV, downloading, printing official letters or using Facebook. Social networking sites on the internet are very popular with children and they often ask for help while registering, uploading and sending pictures, as well as writing and sending messages. Internet games are very popular and kids often ask for help while using them. However, some of them are interested in image or word processing programs and some want to print the text they have written. Last but not least, they often try to use the drawing programs as well.

The results and sustainability of the project

Over the years, a total of 272 students from 32 classes were addressed with our lectures, and most of the students have registered. Four famous people from the county were invited to give a presentation. It is good that the students attended these classes with a moderate amount of extra organising work during the summer break as well. These presentations, their performers and the library bus gained popularity among the readers. This is evidenced by the 1,500 registered readers.

The bus operates not only as a library but also as a community space and as a meeting point. After finishing the school, students who left the settlement regularly return to us and share their achievements, whether they have achieved what they intended. We feel that the library bus has done and contributed a lot in creating and transmitting cultural value in areas and settlements where disadvantaged citizens struggle to access or implement all of this.

Experiences, conclusion, next steps

We see that the population in underprivileged settlements is interested in libraries and culture. People in the countryside are extremely perceptive to reading and learning.

In the near future, we would also like to screen educational and documentary films on the bus, hold craft workshops, and broaden the topics of books and magazines available for loan to meet readers' needs.

Mikulásbusz, de hol a Mikulás?

Írta: *Csobán László*, a BKSZR Könyvtárbusz
Csoport csoportvezetője

A könyvtár neve: Csorba Győző Könyvtár

A projekt célcsoportja: Kisiskolások és óvodások

A projekt megvalósításának ideje: 2019. és
2021. december (2 hét)

A projekt támogatói: Ormánsági Kultúrmisszió
Egyesület

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A Csorba Győző Könyvtár egyes könyvtárbusza 2010. december 6-a óta járja Baranya megye aprófalvait, és biztosít könyvtári szolgáltatásokat a kistélepülések lakosainak. A legnépszerűbb szolgáltatás a könyvkölcsönzés, mivel azonban a busz alkalmas közösségi programok befogadására is, így számtalan program valósult meg az évek során. Kreatív foglalkozások, rajzpályázat, mozi-zás, társasjátékozás, papírszínházi előadás színesítette a településeken töltött időt. A cél minden esetben a pozitív élmény biztosítása, amíg a jármű a településen tartózkodik.

A projekt indokoltsága

A projekt célja: különleges élményszerzés az adventi időszakban (december első két hetében), rendhagyó helyszínen, a könyvtárbuszban hátrányos helyzetű gyerekek számára. A kreatív tárlatvezetés különlegessége, hogy a Mikulással nem, viszont a Mikulás távollétében hétköznapiabb tárgyaival, berendezéseivel, ruháival találkozhatnak a busz látogatói.

A projekt bemutatása

A Mikulásbusz projekt ötlete egy híres pécsi bábszínháztól, a MárkusZínház-tól ered. A társulat tagjai minden évben november végén berendezik a Mikulás szobáját, amelyet „távolléte” alatt csoportos tárlatvezetés keretében bárki megtekinthet.

A kerettörténet szerint december elején a Mikulás, amíg Baranya megyében kiosztja az ajándékokat, a könyvtárbuszt szemeli ki pihenőhelyeként, s amíg távol tartózkodik, addig bárki megcsodálhatja a szobáját, és megismerheti napi rutin tevékenységeit.

A tárlatvezetés során a könyvtáros, mint a Mikulás bizalmas barátja, sorra veszi a Mikulás személyes tárgyait, s mindegyikhez fűz pár érdekes, vicces gondolatot. Így kiderül, hogy hogyan ment össze a Mikulás zoknijai, miből issza a kávéját legszívesebben, vagy hogy milyen cipőt viselt akkor, amikor Mikulás-sá avatták. A bemutatón a gyerekek is bármikor feltehetik kérdéseiket.

A busz berendezéséhez az alábbiakat ajánljuk: fotel, asztal, komód, szőnyeg, takaró, terítő, égősorok, lámpa, karácsonyi díszek.

A Mikulás fontosabb személyes tárgyai pedig lehetnek ruhaneműk (zokni, sál, sapka, cipő, pizsama), bögrék, becsomagolatlan ajándékok, csomagolópapír, varródoboz, óra, hintaló, fogkefe, szakállfésű, különleges szappan, bakelit lejátszó, hanglemezek, hegedű, gyümölcsök, apró magvak (mogyoró, dió).

A tárlatot vezető személy is készülhet jelmezzel, apróbb kiegészítőkkal, sapkával, sállal.

A projekt során elsősorban olyan településekre megyünk, ahol van óvoda, iskola vagy partnerek a program megvalósításában, hiszen így a gyerekcsoportok szervezeten tudják meglátogatni a könyvtárbuszt.

A tárlatvezetés időtartama létszámtól függően 15–20 perc, egyszerre 5–7 fő + 1–2 kísérő tud részt venni a különleges programban.

A projekt megvalósításában támogatónk az Ormánsági Kultúrmisszió Egyesület, akik egyik fő célkitűzése, hogy hátrányos helyzetű településekre juttassanak el kulturális programokat. Közreműködésükkel második éve tudjuk be rendezni a könyvtárbuszban a Mikulás szobáját.

Az egyes tárgyakhoz fűződő személyes történeteket az Egyesület dramaturgjával közösen találtuk ki, írtuk le, illetve meglátogattuk a MárkusZínház kiállítását is, ahonnan további inspirációkat szereztünk a lebonyolítással kapcsolatban. Megtanultuk, hogy érdemes több apró, csörgő (dió, mogyoró), zörgő, illatos (szappan, krém) tárgyat is megmutatni a gyerekeknek, hogy így minél több érzékszerv bevonásával izgalmasabbá tegyük a tárlatvezetést.

Korosztálytól függően zárulhat a program közösen kiválasztott vagy az ünnepi készülődéshez leginkább illő meseolvasással, mesemondással, közös énekléssel.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

A kreatív projekt szerethetősége miatt tapasztalataink szerint könnyű önkénteseket és a települések vezetőit, kapcsolattartóit a jó ügy mellé állítani, akik ilyenkor szívesen részt vesznek egy-egy kisebb vendéglátás megszervezésében a gyerekeknek. A 2019-ben meghirdetett programok úgy zárultak, hogy minden látogató kapott egy-egy mézeskalácsot, amit az Egyesület tagjai és lelkes önkéntesek készítettek a gyerekek számára.

A Mikulásbuszt már 2019-ben is több településen nézhették meg az érdeklődők, 2020-ban a koronavírus-járvány miatt a projekt elmaradt. 2021-ben, a biztonsági intézkedéseket betartva (maszk, fertőtlenítés, limitált létszám) 8 településen, 101 gyermek tekintette meg a Mikulás szobáját a könyvtárbuszon.

A szoba berendezéséhez szükséges eszközök elférnek egy nagyobb dobozban, egy raktárhelyiségben, így azok bármikor újra elővehetőek. A tárgyak szabadon bővíthetőek, kiegészíthetőek, így minden évben meg tud újulni a tárlatvezetés.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A projekt előnye, hogy a busz berendezése a kollégák közös összefogásával, gyűjtésével külső segítség és pénzügyi hozzájárulás nélkül is megvalósítható. Esetünkben azonban a hátrányos helyzetű térséget támogató civil partneri kapcsolat és együttgondolkodás fontos része a projektnek.

A projekt megvalósítása szolgáltatási időben zajlik, mert fontos, hogy ne sérüljön azok érdeke, akik a könyvkölcsönzés miatt keresik fel a könyvtárbuszt a projekt két hete alatt. Így plusz egy könyvtáros/önkéntes vagy a gépkocsivezető bevonása szükséges az aktív településeken, ahol az utolsó szolgáltatási alkalmakkor általában több ember fordul meg.

A gyerekek részéről érkehetnek meglepő kérdések, így nem árt felkészülni időben ezekre. Elengedhetetlen a spontaneitás, gyors reagálás, kreativitás, hogy ne essünk ki a szerepünkől. Habitustól függően volt, aki már az első másodpercekben csillogó tekintettel a hirtalóra szeretett volna felkérdkedni, illetve voltak a visszahúzódóbbak, akik csak később nyíltak meg. Egy-egy gyermeki reakció természetesen a felnőtteket is mosolyra készítette.

A felmerülő igényeket, a program pontos részleteit érdemes minden esetben előre egyeztetni a települések képviselőivel, kontaktszeméllyel, így elkerülhetőek a torlódások vagy félreértések. Ha kiderül a résztvevők pontos létszáma, akkor könnyebben osztható be vagy adott esetben hosszabbítható meg a szolgáltatási idő, illetve ajándékokkal is könnyebb készülni.

Szükség esetén, szolgáltatási időn kívül is rendelkezésre állhat a könyvtárbusz a települések részére, ez persze további egyeztetés kérdése. 2021-ben Berkesden szolgáltatási időn kívül, a helyi általános iskola teljes alsó tagozata (33 fő) részt vett a Mikulásbusz programon.

Mivel a Mikulásbusz projekt eddig csak a könyvtár egyik buszán valósult meg, a jövőben terveink szerint az eddigi tapasztalatokra építve az intézmény másik könyvtárbuszát is berendezzük.

Santa Claus Bus - But Where Is Santa?

Written by: *László Csobán*, Team Leader of the Bibliobus Group

Name of Library: Csorba Győző Library

Target group of the project: children in kindergarten or primary school

The implementation time of the project:

December of 2019 and 2021 (2 weeks each)

Sponsors/supporters of the project: Ormánság Cultural Mission Association

Brief Introduction of the bibliobus

Since December 6, 2010, the library bus of the Csorba Győző Library has been travelling around the small villages of Baranya County and providing library services to the inhabitants of small villages. The most popular service is book lending, but as the bus can also accommodate community programmes, there have been countless events over the years. Creative activities, drawing contests, movies, board games, paper theatre performances enriched the time spent in the villages. In all cases, our goal is to ensure a positive experience while the vehicle is in the village.

The need for the project

The project aims to provide a special experience for disadvantaged children during the Advent period (the first two weeks of December), in an unusual location, the bibliobus. The special feature of the creative guided tour is that the visitors of the bus will not meet Santa Claus, but in his absence they can observe his everyday objects, furnishings, and clothes.

Introduction of the project

The idea of the Santa Claus Bus project comes from a famous puppet theatre in Pécs, the MárkusZínház. Every year at the end of November, the members of the company set up Santa Claus' room, which can be visited by anyone in his "absence" during a guided tour. According to the story, at the beginning of December, while Santa Claus is handing out presents in Baranya County, he chooses the library bus as his resting place, and while he is away, anyone can admire his room and learn about his daily routine. During the guided tour, the

librarian, as Santa's trusted friend, takes a look at Santa's personal belongings and adds a few interesting and funny thoughts to each one. You'll find out how Santa's socks shrunk, what his favourite coffee mug is, or what shoes he wore when he became Santa. Children can also ask questions at any time during the presentation.

We recommend the following items to furnish the bus:

armchair, table, chest of drawers, carpet, blanket, tablecloth, light bulbs, lamp, Christmas decorations;

Santa's important personal items can include clothing (socks, scarf, hat, shoes, pyjamas), mugs, unwrapped presents, wrapping paper, sewing box, clock, rocking horse, toothbrush, beard comb, special soap, vinyl player, records, violin, fruits, nuts, walnuts.

The person presenting the exhibition can also prepare with a costume, small accessories, a hat, or a scarf.

During the project, we mainly visit villages with kindergartens, schools, or other groups that are partners in the implementation of the programme, so that groups of children can visit the library bus in an organised way. The guided tour lasts 15-20 minutes, depending on the number of people, 5-7 children + 1-2 adults can participate in the special programme at the same time.

The project is supported by the Ormánság Cultural Mission Association, whose main objective is to bring cultural programmes to disadvantaged communities. With their help, we have been able to furnish the Santa Claus room in the library bus for the second year running. We invented and wrote down the personal stories associated with each object together with the Association's dramaturge, and we also visited the exhibition of the MárkusZínház, where we got further inspiration for the implementation. We learnt that it is worth showing the children several small, rattling (nuts, peanuts), scented (soap, cream) objects to make the guided tour more exciting by involving as many senses as possible.

Depending on the age group, the programme can end with a story reading, storytelling, or singing, either chosen together or what suits best to the holiday preparations.

Result and sustainability of the project

In our experience, the loveliness of the creative project makes it easy to get volunteers and community leaders and contacts on our side, who are happy to help and likely to organise a small catering for the children too. The programmes of the year 2019 ended with each visitor receiving a gingerbread figure made for the children by members of the Association and enthusiastic volunteers.

In 2019, the Santa Claus bus was already open to the public in several municipalities, but in 2020 the project was cancelled due to the coronavirus pandemic. In 2021, in compliance with safety measures (masks, decontamination, limited number of visitors), 101 children in 8 municipalities visited Santa's room in the library bus. The items you need to furnish Santa's room can be stored in a larger box, maybe in a storage room, so you can retrieve them whenever you need it. Objects can be added freely, so the guided tour can be renewed every year.

Experiences, conclusion, next steps

The advantage of the project is that the bus can be equipped without external help and financial contribution, thanks to the joint efforts of the colleagues. However, in our case, the civil partnership and joint thinking in support of disadvantaged areas is an important part of the project. The project is being implemented during service hours, as it is important not to harm the interests of those who use the library bus to borrow books during the two weeks of the project. Thus, the involvement of an extra librarian/volunteer or driver is required in active settlements, where more people tend to turn up at the last service of the year. The children may ask surprising questions, so it's a good idea to prepare for them in time, have spontaneity, quick reactions and creativity tuned up to not get out of character. Depending on their personality, there were those who wanted to jump on the rocking horse with a glint in their eyes in the very first seconds, and there were those who were more reserved and opened up later. Some of the children's natural reactions made the adults smile too.

The exact details of the programme should always be agreed on in advance with the representatives of the villages, to avoid any possible delays or misunderstandings. If the exact number of participants is known, it is easier to schedule, or, if necessary, extend the service time, and it is also easier to prepare gifts.

If necessary, the library bus may also be available to the villages outside of service hours, but of course this requires further discussion. In 2021, an entire class (33 pupils) of the local primary school in Berkesd municipality participated in the Santa Claus Bus programme outside of service hours.

As the Santa Claus Bus project has so far only been implemented on one of the library's buses, we plan to build on the experience gained so far and equip the other library bus in the future as well.

Digitális felzárkóztatás – A ZBBUZZ eljön hozzád

Írta: Antoinette van Zanten, intézményvezető és
Henk Kusters, könyvtáros

A könyvtár neve: Zeeland Könyvtár, Hollandia

A projekt célcsoportja: idősek, illetve akik nem rendelkeznek digitális készségekkel

A projekt megvalósításának ideje: 2020–2023

A projekt támogatói: Önkormányzatok. A járművek beszerzése: Scheldemonsfonds (belga-holland együttműködési projekt)

A könyvtárbusz rövid bemutatása:

A ZBBUZZ a hollandiai Zeeland Könyvtár járműparkjának legújabb tagja, amely minden hónapban ellátogat régiók kis falvaiba, és a vlissingeni könyvtár mellett is hetente megáll. Ennek a járműnek a pultjánál az emberek mindenféle kérdést feltehetnek, például: *“Hogyan tudok fényképeket letölteni a mobiltelefonról a laptopomra?”*; *“Hol találok holland nyelvtanfolyamot?”*; vagy *“Hogyan tudok időpontot kérni az önkormányzatnál, ha meg kell újítanom az útleveletem?”*.

A ZBBUZZ külső oldalain egy-egy régies öltözetű fiatal nő művészi képe látható. A belső tér meleg és hangulatos, lehetőséget biztosít az elvonulásra is a látogatóknak. A fedélzeten kávézni és teázni is lehet, hogy a látogatók jól érezzék magukat. A járványidőszak lezárásai idején a ZBBUZZ munkatársai online, illetve telefonon segítették az ügyfeleket.

A projekt indokoltsága

A digitális felzárkóztatás annak érdekében történik, hogy mindenki hozzáférhessen a digitális világhoz, és részesüljön előnyeiből. Sajnos sokan nem rendelkeznek megfelelő digitális készségekkel ahhoz, hogy teljes mértékben részt tudjanak venni a társadalmi folyamatokban.

A projekt bemutatása

A ZBBUZZ egy kisméretű könyvtárbusz, amely havonta látogatja a falvakat két önkormányzati térségben. A ZBBUZZ az egyik nagyobb könyvtárbuszunkkal, a ColumBus-szal együtt közlekedik.

- A ZBBUZZ-ban speciális tudással rendelkező könyvtárosok segítenek a látogatóknak az alábbiakban:
- IT eszközök használata (okostelefon, tablet, laptop, e-könyv olvasó stb.)
- okmányok elektronikus igénylése, hosszabbítása
- holland nyelvtanulás

A ZBBUZZ nemcsak könyvtárként működik: egy bank is kínál itt lehetőséget a pénzügyek intézésére, továbbá a buszban jogi ügyekkel kapcsolatban is nyújtunk tájékoztatást.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

A projekt még nem zárult le. A Covid-19 világjárvány miatt tíz hónapon keresztül lehetetlen volt látogatni a falvakat, emiatt a látogatók még nem kaphattak rá a különleges szolgáltatás használatára. A közösségi média oldalainkon, a városi tanácsban és a településeken is népszerűsítjük a ZBBUZZ-t, 2021 decemberében szóróanyagokat postáztunk a tudnivalókkal.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A Covid járvány problémát jelentett, de új lehetőségeket is hozott. Például a digitális Covid-igazolvány kapcsán, amit kávézók, éttermek, színházak és múzeumok kérnek belépéskor, a ZBBUZZ-ban megmutattuk a felhasználóknak, hogyan tölthetik le az igazolványt. Jelenleg oltási időpontok foglalásában segítünk a látogatóknak.

A következő időszakban szeretnénk a ZBBUZZ-t jobban megismertetni a lakossággal és kiterjeszteni a nyitvatartási időt. Emellett szeretnénk újabb partnerszervezetek találni, amelyek igénybe vennék a ZBBUZZ szolgáltatásait.

N
L
D

Digital Inclusion

– The ZBBUZZ is Coming to You

Written by: *Antoinette van Zanten* - Head of department and *Henk Kusters*, librarian

The name of the library: ZB Bibliotheek van Zeeland (Zeeland Library)

Target group of the project: Elderly people, people who lack digital skills

The implementation time of the project: 2020–2023

Sponsors/supporters/donations of the project: Municipalities. Realising investment: Scheldemonsfonds (Belgian–Dutch cooperation project)

Short introduction of the bibliobus

The ZBBUZZ is the newest addition to the fleet of Zeeland Library in The Netherlands. Every month, the ZBBUZZ visits the small villages in the municipalities in our region, and every week you can find the ZBBUZZ next to the library of Vlissingen. On board of this vehicle there's a small desk where people can ask all kind questions, e.g.: 'How can I download photos from my mobile phone to my laptop?'; 'Where can I find a course to learn the Dutch language?'; or 'How can I make an appointment with the municipality, because I need to renew my passport.'

On the exterior of the ZBBUZZ you can see images of young women in traditional clothing of an artist. The interior is warm and cosy, and offers privacy to the visitors. There are also coffee and tea facilities on board to make the visitors feel welcome. During the lockdowns the staff of the ZBBUZZ has been helping customers online, or by telephone.

The need for the project

Digital inclusion is an effort to ensure that everybody can contribute to and benefit from the digital world. Unfortunately, many people lack digital skills to be able to fully participate in our society.

Description of the project

The ZBBUZZ is a small bus that visits small villages in two municipalities once a month. The ZBBUZZ is positioned close to one of our larger mobile libraries: the Service Mobile Library and the ColumBus.

In the ZBBUZZ, specially trained librarians help visitors who need help with:

- The use of their devices (smartphones, tablets, laptops, e-readers etc.)
- Governmental affairs that can be handled digitally (e.g. taxes, traffic fines, vaccinations, Covid pass)
- Learning the Dutch language

The ZBBUZZ is not only used by the library, also a bank uses the bus to help their clients with online banking and their financial affairs. ZBBUZZ is also the place where the inhabitants of Zeeland can be assisted by specially trained professionals with all kinds of legal affairs.

The results of the project, sustainability

The project hasn't finished yet. The Covid-19 pandemic with several lockdowns made it impossible to visit the villages for ten months, and because of that people haven't got used to this special service yet. We promote the service of the ZBBUZZ via social media, village councils and the municipality. In December we distributed a door-to-door leaflet with information about the ZBBUZZ.

Experiences, conclusion, next steps

The Covid pandemic has been a problem, but also provided opportunities. For instance, when people needed to show a Covid pass in order to be able to visit cafes, restaurants, theatres and museums. At the ZBBUZZ we helped people to obtain a Covid pass. At this moment we help people to make appointments for extra vaccinations.

The next steps will be to make the ZBBUZZ more known in the villages, and to organise more visiting hours. Another step is to find more partner organisations that want to use our ZBBUZZ.

Könyvtár az iskolában - a ColumBus

Írta: *Antoinette van Zanten*, intézményvezető és
Henk Kusters, könyvtáros

A könyvtár neve: Zeeland Könyvtár, Hollandia

A projekt célcsoportja: 0-12 éves gyerekek,
tanárok

A projekt megvalósításának ideje: 2011-től

A projekt támogatói: Önkormányzatok.

További partnereink elérhetők a weboldalunkon: <https://www.dezb.nl/bibliotheek/bibliobussen/samenwerkingspartners.html>

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A ColumBus ötlete abból az igényből fakad, hogy megújítsuk a könyvtárbuszos szolgáltatást, illetve változatos tartalmakat szolgáltatassunk az iskolások számára. Az iskolákkal közösen határoztuk meg a céljainkat: népszerűsíteni szeretnénk az olvasást, a médiaoktatást és a különböző tematikus órákat.

Továbbra is könyvtárként működünk, tehát lehet könyveket kölcsönözni, de vannak más szolgáltatásaink is, például egy Microsoft asztal, amelyen oktatóanyagok érhetők el, és olvasásnépszerűsítő alkalmakat is szervezünk különböző témákban.

A projekt indokoltsága

Hollandiában sem rendelkezik minden gyerek megfelelő alapszókincssel. Ennek fejlesztéséhez elengedhetetlen, hogy több könyvet olvassanak. A ColumBus nemcsak olyan könyveket szállít, amelyek érdekeseek a gyerekek számára, de a tanárokat is támogatja az olvasás népszerűsítésében.

A projekt bemutatása

A ColumBus indulásával egy időben egy országos program is indult: a *Könyvtár az iskolában*. Ez a könyvtárak, az iskolák és a helyi önkormányzat együttműködésében valósult meg, és a legnagyobb előnye, hogy mérhető eredményei is vannak. Egyetemi kutatás is készült a hatásairól.

Előfordulnak területi eltérések, mert mindenhol mások az adottságok, de a cél ugyanaz: megszerettetni az olvasást. Ha élvezet az olvasás, akkor többet fognak olvasni, és minél többet olvasnak, annál inkább fejlődnek a nyelvi készségeik, s ez egyre jobb teljesítményt hoz maga után az iskolában is.

Minden partneriskolának van egy olvasási- és médiaismeret terve, ezt egy olyan tanár készíti el, aki előzetes képzést kapott a könyvtártól. Ő a kapcsolattartó az iskola részéről, aki együttműködik a könyvtárral.

Folyamatosan nyomon tudjuk követni az elvégzett munka eredményeit azaz, hogy adatokat gyűjtünk a diákokról: milyen gyakran olvasnak, mennyire motiváltak, milyen az otthoni viselkedésük; de vizsgáljuk a szülőket is, hogy olvasnak-e nekik, vagy beszélgetnek-e velük könyvekről. A tanárokat is megkérdezzük a gyerekek órai viselkedéséről. Az iskola könyvtárosa is beszámol a kölcsönzött könyvekről, az olvasásnépszerűsítő alkalmakról stb.

Ügyelünk arra, hogy a buszon inspiráló környezetet teremtünk, és a friss, újszerű könyveket ízlésesen helyezzük el. Vidéki kistelepülések kis iskoláival dolgozunk együtt. Kezdetben 4 iskolával vettük fel a kapcsolatot, amelyek számára diákonként 5-5 könyvet, összesen minimum 500 könyvet teszünk kölcsönözhetővé heti egy alkalommal a ColumBuson.

A tervben meghatároztunk napi 15 percet, amit csendes olvasásra szánhatnak egy egyénileg választott könyvvel. Minden más tevékenységet a felmérések eredménye alapján határozunk meg. A könyvtári kapcsolattartó tanórákat, illetve kiscsoportos foglalkozásokat is tart. A könyvtári szakember tanácsokat adhat, új módszereket is javasolhat a tanároknak. A mi esetünkben a kapcsolattartó a ColumBuson dolgozik, itt segít nekik megtalálni a kedvükre való olvasmányt vagy tevékenységet.

A médiaismeret is fontos része a munkánknak, különösen a mai gyorsan változó világban kell tájékoztatást adnunk a gyerekeknek a számítógépes ismeretekről, az internetes zaklatásról, az álhírekről stb.

A projekt eredménye és fenntarthatósága

Mivel a *Könyvtár az iskolában* program sikerét kutatási eredmények támasztják alá, elmondhatjuk, hogy ez egy remek módja az iskolákkal való együttműködésnek, ily módon partnerség alakul ki az intézményekkel.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A *Könyvtár az iskolában* program folyamatosan megújul, jelenleg az olvasási nehézségekkel küzdő, diszlexiás gyerekek számára szeretnénk kidolgozni egy projektet. A programjaink arra ösztönzik a szülőket, hogy otthon is több figyelmet szenteljenek a témának.

Library at School - The ColumBus

Written by: *Antoinette van Zanten* - Head of department and *Henk Kusters* librarian

The name of the library: ZB Bibliotheek van Zeeland (Zeeland Library)

Target group of the project: Children aged 0-12, teachers

The implementation time of the project: from 2011

Sponsors/supporters of the project: municipalities. Realising investment: Province of Zeeland. Also see the list of partners on our website: <https://www.dezb.nl/bibliotheek/bibliobussen/samenwerkingspartners.html>

Brief introduction of the bibliobus

The concept of the ColumBus is based on the idea of innovating mobile libraries in view of offering a wide range of content for children at schools. Together with our schools we set our goals: to promote reading, media education and thematic teaching.

We still work as a library, and you can still borrow books, but also have other facilities like a Microsoft service table with educational content, reading promotion activities, and different themes.

The need for the project

In the Netherlands there are still children who have an insufficient vocabulary. To increase their vocabulary it is important that these children read books. The ColumBus not only provides a collection of books that are very attractive to children, but also supports the teachers with activities that promote reading.

Introduction of the project

At the same time we started with the ColumBus, there was a national programme launched: *The library at school*. This is a cooperation between libraries, schools and the local government. A great plus is that it is evidence based. There is academic research about the effect.

There are local differences because no situation is the same. The goal is always

to enjoy reading. Because when you enjoy reading, you will read more, when you read more your language skills will improve, then you'll perform better at school.

All schools have a reading and media plan. This is made by a teacher who is educated by the library and is the contact person in the school. Together with the reading consultant of the library.

There is a monitoring system there and you can check the effect of the work that is done. The monitor is a digital instrument to collect data from: the pupils: about the reading frequency, their motivation, but also about their behaviour at home, and the behaviour of the parents, so if their parents read to them and talk with them about books. The teachers are also asked about their behaviour in the classroom. The library staff is asked about the school library, the amount of books that are lent, about the reading promotion etc.

A stimulating reading environment is required so the collection has to be attractively presented, with up-to-date books. We work in a rural area with small schools. We started with 4 schools to whom we provide a small school library where they can borrow library books on the ColumBus. We have a collection of about 5 books per student and a minimum of 500 books. Once a week children can visit the ColumBus.

The reading consultant makes this plan together with the school. In all these plans you can find the activity of silent reading in your book of choice for 15 minutes a day. All the other activities are based on the outcome of the monitor. He or she (but mostly she) works with the children in the classroom or with small groups.

But the reading consultant can also advise teachers about their way of working, and new approaches.

And in our case the reading consultant works at the Columbus so she can help children with finding a book they like and do activities in the Columbus.

Also media education is an important element of the work we do. Especially in a rapidly changing society we educate children on information skills, cyber-bullying, fake news etc.

Result and sustainability of the project

Because the Library at school is an evidence based approach it is a good way to cooperate with schools. You really become their partner.

Experiences, conclusion, next steps

The Library at school innovates constantly. Now we are doing a project to improve the pleasure in reading with children who have problems with reading, like children with dyslexia. Or programmes to stimulate parents to do more at home.

A könyvtárbuszos ellátás szerepe a koronavírus időszakában

Én a koronavírus idején írok, olvasok és rajzolok

Írta: *Žaklina Nikolić* diplomás tájékoztató
könyvtáros, a kladovói kulturális központ
és könyvtár igazgatója; *Mitar Jokić* diplomás
könyvtárbuszos könyvtáros

A könyvtár neve: Kladovói Kulturális Központ és
Könyvtár, Szerbia

A projekt célcsoportja: Gyerekek és fiatalok,
a meglévő és potenciális könyvtárbuszos
olvasók, kladovói általános és középiskolások

A projekt megvalósításának ideje: 2021–2022

A projekt támogatói: A projektet a Szerb Köztársaság Kulturális és
Tájékoztatási Minisztériuma és Kladovo város támogatja

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A Kladovói Kulturális Központ és Könyvtár a város egyetlen kulturális intézménye. A könyvtári munka mellett irodalmi, színházi, zenei programokat, koncerteket és kiállításokat is szervez. A könyvtárbuszos ellátás a Kladovo 30 km-es körzetében található 12 faluban működik, és az általános iskola mellett ez az egyetlen, szervezett összejövetelekre alkalmas hely.

A projekt indokoltsága

A COVID-19 világjárvány kitörése megrázta az emberiséget. A pandémia igazi krízishelyzetet jelentett, ami miatt sok kulturális eseményt le kellett mondani, az intézmények és különböző szervezetek arra kényszerültek, hogy az online térbe helyezték át programjaikat. Ez gyakorlatilag minden szinten lehetetlenné tette a kulturális dolgozók és a művészek mobilitását a legnagyobbatól a legnagyobb intézményekig, beleértve a városokat, országokat is. A koronavírus elválasztott minket egymástól, de a könyvtárbusz mégis különleges és váratlan módon kötött össze minket a felhasználókkal. Mind ugyanazt szerettük volna, mégpedig hogy szolidaritást mutassunk egymás iránt a mindenkit érintő megpróbáltatások során, mivel lehetetlen volt személyes kapcsolatokat ápolni, és felül kellett kerekedni a koronavírus okozta bizonytalanságon (és talán

félelmen). Ideiglenesen virtuális eseményekkel, kezdeményezésekkel és online kommunikációval igyekeztünk helyettesíteni a könyvtárbuszos kollégák és az olvasók közötti személyes találkozásokat. Az első online program, amit megrendeztünk, az *Én a koronavírus idején írok, olvasok és rajzolok* címet kapta.

A projekt bemutatása

A világ legtöbb országában szinte az összes könyvtár és egyéb kulturális intézmény bezárt egy időre, de alkalmazkodtak a helyzethez, és erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a könyvtári szolgáltatások elérhetővé váljanak mindazok számára, akiknek szükségük van rá. Digitális értéktárak, elektronikus források nyíltak, és rengeteg új online, virtuális tartalom készült. Modern megoldásokat és kommunikációs csatornákat használtak, így a tartalmak eljuthattak az olvasókhoz, az írott szó és a művészet kedvelőihöz.

Ezért mi, kladovói könyvtárosok úgy döntöttünk, hogy irodalmi és művészeti vetélkedőt hirdetünk *Én a koronavírus idején olvasok, írok és rajzolok* címmel, azzal a céllal, hogy a virtuális térben összehozzuk az írás, olvasás és rajzolás szerelmeit, akik kreatív potenciállal kapcsolódnak hozzánk, és fejezik ki magukat. Minden érdeklődő korhatár nélkül csatlakozhatott a felhíváshoz, és kizárólag elektronikus formában küldhették be az alkotásaikat 2020. április 22. és május 22. között.

Mivel nem volt tapasztalatunk ilyen tevékenységekben, meglepett minket a váratlanul nagy érdeklődés, az intenzív online jelentkezés és kommunikáció a verseny résztvevői részéről. Százharminc irodalmi és művészeti alkotás - versek, esszék, elbeszélések és egyéb prózai szövegek, rajzok és karikatúrák - érkezett öt ország negyven városából és településéről. Egészen pontosan nyolcvan pályázó küldött be anyagokat, ebből hetvenkettő egyéni szerzők pályázata volt, nyolc pedig csoportos pályázat ötvennyolc diák (többnyire általános iskolások) nevében.

A legtöbb alkotás az Észak-Macedón Köztársaságból érkezett, majd Horvátország, Bosznia-Hercegovina, az Egyesült Államok és Szerbia folytatta a sort.

Az *Én a koronavírus idején olvasok, írok és rajzolok* alkotásait összegyűjtő kiadvány négy részből áll. Az első rész olyan irodalmi műveket mutat be, amelyek tematikailag és címadásaikban a szabadság, az új évszázad kezdete, a végső idők és az idők végezetének vizsgálatára ösztönöznek bennünket. A magány és a szorongás idejébe engednek bepillantást; súlyos álmok, vágyakozások gyötörnek minket, boldogságreceptekről ábrándozunk, naplóoldalakat írunk magányosan, várjuk a hajnalt, Puskinnal Skype-olunk, aztán Lunával beszélgetünk, hegycsúcsokat bámulunk. Baljós világ ez, ahol az elszigeteltséget és a vírus okozta elidegenedést kóstoljuk kis dózisokban.

A második részben macedón szerzők következnek, akiknek a prózáját és

a művek címét a szörnyű és ismeretlen vírus uralja, és az üzenetük egyrészt az, hogy maradjunk otthon, de bemutatják a karantén pozitív oldalát is, az álomszerű időjárást és a tavaszt, ami mindenkinek ugyanazt jelenti ezen a bolygón.

A legfiatalabb szerzők üzenete a legoptimistább: szerintük harcolni kell a koronavírus ellen, ezt közvetítik verseikben, és mind olyan jelenségeket és témákat vonultatnak fel, amik a szeretethez köthetők: családot, anyát, tanárt, az ébredező tavasz okozta örömet, a Húsvétot, a természeti szépségeket, amelyek gyógyírt jelenthetnek a vírus ellen, az iskolamentes napokat, amik először érdekesek, aztán gyorsan monotonná válnak.

A kötet végén kapott helyet a rajzok gyűjteménye, amelyek között sok a vidám gyerekrajz, amiket a készítők szignóztak, és a szüleik, lelkes tanáraik küldtek be nekünk. Emellett kitűnő illusztrátorok és képregényrajzolók is jelentkeztek a kihívásra. Jeles írók és művészek, mint például a Szerb Nemzeti Könyvtár igazgatója (Vladimir Pištalo író), valamint ismert és díjazott szerbiai gyermekírók és illusztrátorok is megtiszteltek minket részvételükkel és műveikkel.

Nyár végén megszerveztük a műgyűjtemény és a műalkotások kiállításának bemutatóját, ami sok résztvevőt fogott össze, akik pedig nem tudtak eljönni, azok Zoom alkalmazáson keresztül követték a bemutatót. Felejthetetlen és érzelmekben gazdag összejövetel volt. A pályázatban résztvevőknek megköszöntük az érdeklődést, a jelentkezéseket, a bizalmat, a hozzájárulásukat és az interaktív virtuális ismerkedést, de a türelmet is, és mindenkinek átadtuk a kiadvány egy-egy példányát.

A projekt eredménye, fenntarthatósága

Az általunk kitűzött cél, amit sikerült elérnünk, hogy a könyvtárbuszhasználók különböző rétegeit egyazon probléma – a koronavírus világjárvány – segítségével szólítottuk meg, és hoztuk össze. Ezeket a kapcsolatokat a mai napig tartjuk.

A projekt kedvező fogadtatásra talált, és a felhívás résztvevői kezdeményezték, hogy folytassuk az irodalmi versenyt, és vonjuk be az összes olyan európai országot, amely rendelkezik könyvtár busszal. Célunk a buszok felhasználóinak egységét és szolidaritását előmozdítani, bárhol is éljenek.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

A projekt fejlesztése a tervek szerint folytatódik. Ha már sikerült megszervezni a Könyvtárbuszok Fesztiválját, akkor közös kiadványok, gyűjtemények, könyvek készítésébe is belevághatunk. A könyvtárbuszok szerepe rendkívüli és hatalmas. A koronavírus-járvány egyesített bennünket, és emlékeztetett a közelségre, a szolidaritásra és az érzelmek fontosságára. Haladjunk tovább ezen az úton!

“The Role of the Mobile Library in the Age of the Coronavirus”

*“I Read, Write and Draw
in The Time of the Coronavirus” Project*

Written by: *Žaklina Nikolić*, graduate librarian advisor,
director of the Library “Center for Culture” Kladovo,
Mitar Jokić, graduate librarian in mobile library

The name of the library: Library “Center for Culture”
Kladovo, Serbia

Target group of the project: Children and the youth,
users and potential users of the mobile library, stu-
dents of primary and secondary schools in the municipality of Kladovo

The implementation time of the project: During 2021, 2022 and beyond.

Sponsors/supporters/donations of the project: The project is funded by the
Ministry of Culture and Information of the Republic of Serbia and the Muni-
cipality of Kladovo

Brief introduction of the bibliobus

The Library “Cultural Centre” Kladovo is the only cultural institution in its mu-
nicipality and represents a kind of cultural centre.

It organises the work of the library as well as literary, theatre, cinema, music,
concert, exhibition programs, and various events.

The mobile library visits 12 villages in the municipality of Kladovo, which are
up to 30 kilometres away from Kladovo, and apart from primary schools, it is
the only organised type of gathering in that place.

The need for the project

The outbreak of the COVID-19 pandemic has shaken humanity. There was
a real crisis caused by the corona virus pandemic, which stopped many cultural
events, forced institutions and organisations to move programs to a virtual en-
vironment and practically prevented the mobility of cultural and artistic actors
at all levels, from small to largest institutions, but also cities and countries.

Coronavirus separated us, but the mobile library in the field connected us
in a special and unexpected way with its users. The wish was the same, and
that is to show solidarity with each other in the same adversity, and that is the

impossibility of contact, overcoming the uncertainty (perhaps even the fear) of the unexpected consequences of the coronavirus.

Virtual activities, initiatives and communications have temporarily replaced direct contacts between bibliobuses and users. The first program we organised was the online art and literary competition "I read and write in the age of the coronavirus".

Introduction of the project

Almost all libraries and other cultural institutions in most countries of the world have been temporarily closed, but at the same time they have adapted and made an effort to become accessible to anyone in need of library services. Digital treasures and electronic funds have opened and numerous new online and virtual contents have been created. Modern models and means of communication were used, helping us reach most of our users and lovers of the written word and art.

Therefore we, the librarians in Kladovo, decided to announce a literary and art contest on the topic "I read, write and draw in the time of the coronavirus"; with the aim of virtually bringing together lovers of writing, reading and drawing, who would creatively engage and express their creative potential. All those interested could participate in the contest, without an age limit, and they could send in their works, exclusively in electronic form, in the period from April 22 to May 22, 2020.

Having no experience in such activities, we were surprised by the unexpectedly great interest and intensive online application and communication with the participants of the competition.

One hundred and thirty literary and artistic works - from poems, essays, stories and other prose texts to drawings and caricatures - came from forty cities and towns in five countries. More precisely, we had eighty applications, of which seventy-two were applications from individual authors, and eight - group applications on behalf of fifty-eight students (mostly primary school students).

The largest number of works came from the Republic of Northern Macedonia, followed by Croatia, Bosnia and Herzegovina, the United States and Serbia.

The collection of works "I read, write and draw at the time of the crown" consists of four parts.

The first part presents literary works that lead us through their "time of the coronavirus" with their themes and titles encouraging us to to examine freedom, the beginning of a new century, the time of the end and the end of time; they lead us into a time of loneliness and anxiety with a view behind the window glass; we are tormented by heavy dreams, longings, dreaming of recipes

for happiness, writing diary pages in isolation, waiting for the break of dawn, we are on Skype with Pushkin, then we talk to Luna, staring at mountain peaks - oh, black world with shots from isolation and corona -blues.

Next are authors from Macedonia, whose works are dominated by prose texts with titles and stories about the terrible and unknown virus, with messages to stay at home, but also about the positive side of quarantine, dream-like weather and spring which are the same for all of us on this planet.

The works of the youngest authors are the most optimistic and send a message to fight against the coronavirus with verse, they are related to phenomena and topics that give them the power of love, namely: family, mother, teacher, joy caused by waking spring, Easter days, beautiful nature, which is a medicine in the age of corona, days without school, which were initially interesting but rapidly became monotonous.

At the end of the collection, a small gallery of cheerful art works was prepared, and most of them were signed by younger authors. The works were mostly submitted by dedicated teachers and parents, but also by excellent illustrators and cartoonists.

Eminent writers and artists, such as the manager of the National Library of Serbia (writer Vladimir Pištalo) and well-known and awarded writers for children and illustrators from Serbia, also paid tribute to us with their participation and their works.

At the end of the summer, we organised the promotion of the collection of works and the exhibition of art works and gathered many participants, while those who could not attend, followed our promotion via the Zoom application. It was an unforgettable and emotional gathering

We thanked all the participants in the competition for their interest, applications, trust, the indicated part and interactive virtual socialising, but also for their patience, and we gave each of them a copy of the Collection.

The results and sustainability of the project

The goal we have achieved is to gather and bring together various structures of mobile library users around the same problem - the coronavirus pandemic. Those contacts are still being kept.

The project was well received and we have the initiative of the participants in the competition to continue with the literary competition and include all European countries that have mobile libraries. The intention is to promote the unity and solidarity of all users of mobile libraries wherever they are.

Experiences, conclusion, next steps

The development of the Project is planned to continue. If we were able to organise Festivals of Mobile Libraries, we can also start with joint publications, collections, and books.

The role of mobile libraries is enormous and powerful. The coronavirus pandemic has united us and reminded us of closeness, solidarity and emotions. Let's continue on this path.

Zsákbamaczka

Írta: *Neja Drevenšek, a ljubljanoi könyvtárbuszos ellátás vezetője*

A könyvtár neve: Ljubljana Városi Könyvtár bibliobusza

A projekt célcsoportja: gyerekek, fiatal felnőttek és felnőttek

A projekt megvalósításának ideje: 2020. májustól októberig

maček v zaključju

mestna knjižnica ljubljana

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A 12 méter hosszú jármű 2007 októbere óta szolgáltat. Ez a negyedik ljubljanoi mobilkönyvtár 1974 óta és egyike a 13 szlovéniai könyvtárbusznak. A buszon nagyjából 8.000 kötet található, a szolgáltatáshoz kapcsolódó teljes állomány pedig összesen 65.000 könyvből áll. A jármű a Közép-Szlovénia régiójának 10 településén szolgáltat, beleértve Ljubljana környékét is. A busznak 47 megállója van, főként Ljubljanán kívüli vidéki területeken, valamint néhány speciális intézménynél, például idősek otthonánál, a javítóintézetnél és két speciális igényű gyermekek számára fenntartott intézménynél. A 15 éves jármű cseréje 2023-ban várható.

A projekt indokoltsága

A kezdeményezésre feltétlenül szükség volt abban az időszakban, amikor a Covid által okozott fertőzések növekedtek Szlovéniában. Az első hullám után, 2020 tavaszán az ország teljesen bezárt, viszont május 11-től a könyvtárbuszos szolgáltatás korlátozott hozzáféréssel, de elindulhatott. Ekkor egyszerre csak egy személy vagy egy család léphetett a járműbe, de a könyvek egyéni válogatása a korlátozások miatt tiltva volt. A könyveket ekkor csak megrendelni lehetett. Ezért úgy terveztük, hogy ebben az időszakban könyveket ajánlunk, és ezeket előre összekészítve kölcsönözzük. Az olvasóink többsége a megrendeléseiket e-mailen keresztül küldték. Azok számára, akik nem tudták időben megtenni előjegyzéseiket, vagy nem tudták, hogy milyen könyveket kölcsönözzenek, az előre elkészített meglepetéscsomagok kitűnő lehetőségnek bizonyultak. Elindítottuk a Zsákbamaczka projektet, amely során a könyvtárosok a felhasználóink különböző preferenciái alapján kiválasztott könyveket ajánlották. Az olvasóknak szükségük volt némi bátorításra, hogy a szokásosnál

több könyvet merjenek kölcsönözni a szigorú korlátozások ellenére, amikor az előírások szerint a lehető legrövidebb időn belül kellett kikölcsönözniük a könyveket és elhagyni a bibliobuszt.

A projekt leírása

A *Zsákbamacska* felhasználóink minden célcsoportját megszólította: a gyerekektől a tinédzsereken át a felnőttekig. A projekt lehetővé tette, hogy az érdeklődők egyszerűen és gyorsan kiválasszanak egy-egy könyvekkel teli titokzatos csomagot, és azt is, hogy a könyvtárosok ilyen formában meglephessék őket a válogatásokkal. Az olvasók nem tudták, hogy milyen könyvek kerültek a tasakokba, az ezek elejére írt rövid cím és kép alapján viszont sejtették a tartalmat. A könyvtárosok a következőképpen állították össze a meglepetéscsomagokat: ezekbe 3-6 darab könyv került, amiket lezártak, hogy senki ne lássa a tartalmukat. Az újrahasznosított papírból készült tasakok elejére a könyvtárosok a projekt logóját és a különleges válogatás rövid címét írták. A tasakok hátoldalára a benne lévő könyvek vonalkódjait ragasztották fel, hogy a könyveket be lehessen olvasni a kölcsönzéshez.

A meglepetéscsomagok 3, 4 vagy 6 különböző műfajú címet tartalmaztak, olyan témákban mint: képeskönyvek; könnyen olvasható, nagybetűs könyvek gyerekeknek; állatos történetek; tavaszi mesék, környezet tudatossághoz kapcsolódó ismeretterjesztő történetek; tinik problémáival foglalkozó regények, tiniknek szóló krimik; kulináris szépirodalmi regények, kalandregények, szlovén vidéki novellák, szépirodalom nagyobb betűtípussal gyengénlátóknak, történelmi regények, krimik, szerelmes és erotikus regények, filmes történetek, futók kézikönyvei, japán, dán, svéd stb. szerzők könyvei, életrajzok, humor.

Nagy számban és különböző témákban szerettünk volna könyveket kínálni olvasóinknak. Az egyik célunk az volt, hogy olyan könyveket is kölcsönözzenek, amelyek általában nem kerülnek a kezükbe. Továbbá szerettünk volna ötleteket is adni, hogy mit olvassanak az egészségügyi vészhelyzet idején, segítve ezzel is a szellemi felfrissülésüket. Az olvasni tanuló gyerekek számára inkább a nagybetűs, illetve a könnyen olvasható könyveket helyeztük előtérbe. Mivel az iskolák ekkor egy időre bezártak, és a gyerekek sok időt töltöttek a számítógép előtt, így nekik olyan irodalmat ajánlottunk, amelyekkel kikapcsolódhatnak és feltöltődhetnek.

A projekt eredmény és fenntarthatósága

A *Zsákbamacska* projekttel elértük céljainkat, hiszen olvasóink könnyedén kiválasztották, és kölcsönözték a különböző műfajú könyveket tartalmazó titokzatos csomagokat. 2020 májusa és októbere között összesen 94 felnőttnek

szóló, 63 fiatal felnőtteknek szóló könyvet és 172 gyerekkönyvet készítettünk össze. Ebben az időszakban az összes elkészült tasakunkat kikölcsönözték. Ez a projekt nélkülözhetetlennek bizonyult egy olyan időszakban, amikor az országban növekedett a fertőzések száma, és így a ljubljanoi könyvtárbuszhoz való hozzáférés is korlátozottá vált. A projekt megvalósítása szükségszerű volt, és elégedett könyvtárbuszhasználókat eredményezett. A projektet 2021-ben is folytattuk, 2022-ben pedig a nyári szünet előtt felvettük a rendszeres szolgáltatásaink közé.

Tapasztalatok

A projekt meghosszabbítva 2021 októberében zárult le. Az erőfeszítéseinket és a szépen előkészített könyvekkel teli tasakokat látva az olvasók lelkesé váltak, nagyon megkedvelték a projekt logóját is. Rengeteg pozitív visszajelzést kaptunk, ezért terveztük a folytatást. A Zsákbamacska projektet a 2022-es nyári szünet előtt a szokásos szolgáltatásaink egyikeként fenntartjuk, hogy az olvasók kiválaszthassák a nyári olvasnivalót tartalmazó titokzatos tasakokat. 2022-ben, különösen, ha a könyvtárbuszhoz való hozzáférés korlátozottabb lenne, új projektet indítunk, ami csupán abban fog különbözni a mostanitól, hogy az olvasók láthatják majd, milyen könyvek vannak egy csomagban, de más lesz a projekt neve és a logója is. Az új kezdeményezés célja változatlan: három vagy több könyv kiválasztása és előkészítése az olvasók számára a célcsoportnak és a különböző preferenciáknak, ízlésnek megfelelően.

„Cat in the Bag“

Written by: *Neja Drevenšek* Head of Mobile Library
Ljubljana

The name of the library: Mobile library,
Ljubljana City Library

Target group of the project: Children, young
adults and adults

The implementation time of the project:
May to October 2020

maček v zaključju

mestna knjižnica ljubljana

Brief introduction of the bibliobus:

Ljubljana bibliobus is a 12 metres long bus vehicle which has operated since October 2007. It is the 4th Ljubljana bibliobus in a row since 1974 and one of 13 Slovenian mobile library vehicles. We have approximately 8.000 titles in a bus and 65.000 book stock in total. Our bus visits 10 municipalities in the Central Slovenian region including Ljubljana City Area. We visited a total of 47 bus stops, mostly in rural areas outside of Ljubljana City as well as some special institutions, for instance retirement homes for elderly, a detention centre in Rehabilitation institute SOCA and two institutes for children with special needs. We are planning to replace our 15-year-old vehicle with a new one in 2023.

The need for the project

The project has proven to be necessary in times of increased infection of Covid-19 disease in a country. After the first wave of a new coronavirus disease in spring of 2020 there was a total lock-down in Slovenia. But from 11th May 2020 on our bibliobus continued with operation with limited access to our mobile library. One person or one family had been allowed to step in at a time and no hand picking of books had been allowed due to restrictions from our health organisation. The main service allowed at that time had been reservations of titles in advance. For that reason we planned to offer books, prepared in advance. The majority of our users had made reservations via email. For those that could not make reservations in time or did not know which books to borrow, mystery bags have proven to be an excellent compensation. We launched a project "Cat in the bag" so we could offer books that were selected by librarians for different preferences of our users. They needed some positive encouragement to borrow more books that they would in times of strict restrictions

when it was demanded to quickly exchange books and leave the bibliobus to minimise the chance of infection with coronavirus.

Introduction of the project

Cat in the bag is a project for all target groups of our users, from children and young adults to adults. The project enables users to easily and quickly hand-pick mystery bags of books and let librarians surprise them with a selection. Readers have no idea which titles have been in a bag. But with a hint in a short title which has been written on the front of a package together with a picture they could have some idea. As follows librarians prepared mystery bags with well selected literature. We put from 3 to 6 books in paper bags and sealed them so that nobody could see what books were inside. In front of a bag made of recycled paper librarian stuff labelled a logo of a project together with a short title of the special selection. On the back side of a bag 3 or more book bar-codes have been sealed so that books could be scanned. The mystery packets consisted of 3, 4 or 6 titles in different genres, with titles such as: Picture books, Easy reading in capital letters for children, Animal stories, Spring tales, Ecology awareness stories, Teen problem-solving fiction, Teen crime novels, Culinary in fiction for adults, Adventure books, Slovenian rural novellas, Fiction in bigger fonts for short of sight, Historical novels, Crime and investigation, Love stories, Erotic in fiction, Movie stories, Diaries of runners, Japanese, Danish, Swedish etc. authors, Biographies, Humor. We wanted to offer a vast number of different topics to our readers. One of the goals of the project has been that our readers would borrow books that they usually miss. We aimed to show them some new ideas about what to read in difficult times of this health crisis and to enliven their spirits. For children we focused on books in capital letters and easy reading with less text for those learning to read. As schools had been closed for some time and children had spent a lot of time in front of computers, we intended to offer them some literature for stress out and animate them.

The results and sustainability of the project

With Cat in a bag project we have achieved our goals. Our customers easily hand-picked and borrowed mystery bags with titles in different genres. From May to October 2020 we prepared a total of 94 books for adults, 63 books for young adults and 172 books for children. All of the mystery bags had been borrowed at that time.

Such a project has proven to be essential in a period of time with increased infections in the country and thus with limited access to Ljubljana bookmobile. The need for such a project has been identified as necessary and has resulted

in happy bookmobile users. We have continued with the project in 2021 and in 2022 it is going to be our regular yearly service before summer break.

Experiences, conclusion, next steps

The project was extended and ended in October 2021. The readers were thrilled that we made such an effort to prepare nicely packed bags of books for them. They admired the logo of the project. We had a lot of positive comments about the project and wanted it to continue. We will continue with Cat in the bag project before the summer break in 2022 as one of our usual services so that readers could pick their mystery bags for summer reading. In 2022, especially if there is going to be more restricted access to the Bibliobus, we are planning to start with a new project. It is going to be only a little bit different, readers could see which books are in a pack and it is going to have a different name and logo. A new project is going to have the same goal, to select and prepare three or more books for readers according to the target group and different preferences and tastes.

Osztálykönyvtár

Írta: *Ksenija Trs, a Maribori Könyvtár könyvtárbuszos kollégája*

A könyvtár neve: Maribori Könyvtár

A projekt célcsoportja: maribori első és második osztályos diákok

A projekt megvalósítási ideje: Az *Osztályterem könyvtár* projekt ötlete 2016 őszén született meg. A megvalósítás részletes terve az iskola képviselőivel, a tanárokkal folytatott egyeztetések után készült el, majd sor került a projekt gyakorlati alkalmazására, amely a most bemutatott biztató eredményeknek köszönhetően 2017 tavaszán könyvtárbuszos szolgáltatássá nőtte magát. Ezt a szolgáltatást jelenleg is folyamatosan fejlesztjük, hogy minél jobban megfeleljen a felhasználók igényeinek.

A könyvtárbusz rövid bemutatása

Maribor Szlovénia második legnagyobb városa, lakossága jelenleg 112 000 fő. A Maribori Közkönyvtárhoz egy 19 fiókkönyvtárból álló hálózat és könyvtárbuszos szolgáltatás kapcsolódik (a bibliobuszon található állomány azok számára biztosítja a könyvtári ellátást, akik másként nehezebben férnek ehhez hozzá). A szolgáltatás 1974-től 10 települést fedett le, azóta már 12 településen működik, és 186 500 főt lát el. A jármű a 14 napos menetrend szerint 45 helyen áll meg. A maribori könyvtár ilyen formában eredményesen biztosítja a lakosok számára a könyvtári dokumentumok (könyvek, DVD-k, CD-k, folyóiratok stb.) széles választékát. Ezt nagyban segíti a könyvtárbusz kapacitása (120 folyóméter polc és számos doboz). A jármű emelőeszközzel is felszerelt, ami fogyatékkal élők számára biztosítja a szolgáltatáshoz való hozzáférést.

A könyvtárbusz állománya körülbelül 113 000 dokumentumból áll, amely a mobil szolgáltatás és/vagy a letéti gyűjtemények számára elérhető. A jármű állandó állománya mintegy 11 000 tétel, amely a felhasználók igényei szerint rendszeresen cserélődik. Minden műveletet a COBISS könyvtári rendszer segítségével automatizálnak. A könyvtári szolgáltatások tervezésekor együttműködünk a megállóknál található helyi közösségekkel, intézményekkel és vállalatokkal, ilyenek az általános iskolák és óvodák, a testi és szellemi fogyatékkal élők nappali központja (POLŽ Maribor), illetve az üzemek vezetősége

stb. Ezek az együttműködések különösen fontosak abból a szempontból, hogy felhívják a figyelmet az olvasási készség és az olvasáskultúra fejlesztésének fontosságára mind a fiatal, mind a felnőtt felhasználók körében. A könyvtárbusz egy közösségi csomópont minden olyan térségben, ahol nincs telepített könyvtár. A könyvtárbuszon dolgozó könyvtárosok célja, hogy barátságos és nyitott teret alakítsanak ki, ahol az emberek szívesen találkoznak, ismerkednek, beszélgetnek és dokumentumokat kölcsönöznek.

A projekt szükségessége

A projektet az alábbiak miatt kezdeményeztük:

- a gyerekek mindig lelkesen látogatják a könyvtárbuszt
- a gyermekek érdeklődnek a könyvtári dokumentumok iránt
- az olvasási készség és az olvasáskultúra ösztönzésének szükségessége
- segítsünk a különböző nemzetiségű bevándorló gyermekeknek, hogy ismerkedjenek a szlovén nyelvvel
- a speciális igényű (fogyatékkal élő) gyermekek könyvtári ellátása

A projekt célkitűzései a következők

- a tanulók motiválása a könyvtár látogatására és az olvasásra
- az olvasástechnika fejlesztése
- az olvasás élvezetesség tétele
- az olvasott szöveges és a nem szöveges anyagok megértésének javítása
- a verbális kommunikációs készségek fejlesztése
- a gyerekek ösztönzése, hogy az iskolán kívül is használják a könyveket és egyéb anyagokat

A célok elérése érdekében szükséges teendők

- A mobil könyvtári szolgáltatás és az információs műveltség bemutatása tanárok, tanulók, szülők számára (a könyvtárbusz működése, a gyűjtemény és az online források, a könyvtári tagság előnyei stb.)
- A gyermekkönyvtári gyűjtemény bemutatása
- A kölcsönzés, a gyermekek részvétele a könyvek kiválasztásában az *Osztályterem* könyvtár számára
- A mobil könyvtári szolgáltatás állományából kölcsönzött osztálytermi könyvespolc
- Olvasásórák az osztályteremben

A projekt bemutatása

Amikor felkerestük az iskolát, a tanárokkal beszélgetve szó esett a gyerekek gyenge olvasási készségeiről, valamint arról, hogy egyes szülők közömbösek abban, hogy otthon segítsék gyermekeiket az olvasásban. Azt javasoltuk, hogy az osztályteremben lévő könyves szekrényt töltsük meg a könyvtárbuszból kölcsönzött könyvekből álló, a gyerekek életkorának, olvasási készségük szintjének és szövegértésének megfelelő állománnyal. Az ötletünket kedvezően fogadták. A tanárokkal közösen kiválogattunk 200 képeskönyvet és más megfelelő olvasnivalót, amelyek felkelthetik a gyerekek érdeklődését, és olvasásra ösztönözhetik őket. Leginkább a kevesebb szöveggel és nagyobb képekkel illusztrált dokumentumokat választottuk ki, mivel a tanáraik szerint egyre több tanuló diszlexiás. A könyvek válogatásánál különös gondot fordítottunk a speciális igényű tanulók és a különböző nemzetiségű bevándorló gyerekek igényeire, azért is, mert utóbbiak, csak most kezdtek ismerkedni a szlovén nyelvvel. Utóbbi miatt a gyűjteményben a szókincs bővítését (tárgyak, jelenségek, számok stb. megnevezése) segítő szókértékártyák is helyet kaptak. A tanulók a könyveket a szünetekben kölcsönözhetik ki az Osztályterem könyvtárból, és haza is vihetik azokat. Mindennap a tanítás megkezdése előtt a tanár felolvas nekik egy történetet az éppen elérhető könyvekből. Az állományt a maribori könyvtár munkatársai háromhavonta cserélik, és szükség szerint pótolják.

A projekt eredményei és fenntarthatósága

A tanárok, akik az 1-4. osztályos tanulókat tanítják, nyomon követték a projektet, és érezhető javulást tapasztaltak a tanulók olvasási- és kifejezőképességében, illetve a fiatal olvasók produktív gondolkodásában, akiknél a könyvkölcsönzések száma és különösen az olvasás iránti kedvük is jelentősen megnőtt. Mivel az *Osztálykönyvtár* projekt jó eredményeket ért el, több fiatal olvasót ösztönzött olvasásra, valamint a szlovén nyelv megismerésére és megértésére, ezért úgy döntöttünk, hogy ezt rendszeres könyvtárbuszos szolgáltatásként fogjuk biztosítani a felhasználók igényeinek megfelelően kiegészítve.

Tapasztalatok, következtetés, következő lépések

A tapasztalatokat leszűrve a tanárok elmondásaiból megtudtuk, hogy a tanulók egy része felületesen olvas szövegeket, ami az írott szöveg nehezebb megértését eredményezi. Ha az olvasási készség átlag alatti, akkor a kommunikáció, a logikus gondolkodás és a kérdések megválaszolásának kapcsán is problémák merülnek fel. Az olvasási készség a tanulás és a személyes fejlődés alapja, amelynek javulásával a gyerekek gazdagítják szókincsüket, feldolgozzák

a szövegeket, kritikusan gondolkodnak arról, amit olvasnak, és a forrásokat is körültekintőbben választják meg.

Az olvasási készség előmozdítása érdekében a projekt segítette felhívni a figyelmet mindhárom érdekelt fél: a könyvtárosok, a tanárok/pedagógusok és a szülők összefogásának fontosságára.

A következő lépések között szerepel néhány olyan tevékenység megszervezése, amelyekkel a szülők figyelmét felhívjuk arra, milyen fontos a gyermekek és szülők olvasási készségeit fejleszteni - ilyen tevékenység lehet például a közös családi olvasás, amelyekhez hasonlóan a tanárokkal közösen tervezünk.

Classroom Bookcase

Written by: *Ksenija Trs* mobile librarian at the Maribor Public Library

The name of the library: The Maribor Public Library

Target group of the project: 1st and 2nd graders – “Podružnična šola Ivana Cankarja Košaki, Maribor” (The Ivan Cankar Branch Primary School, Košaki, Maribor – further on the School)

The implementation time of the project: The idea for the project *Classroom Bookcase* was born in the autumn of 2016. After preparing an implementation plan, discussions and coordination with the School representatives (teachers), the project has been put into practice. Due to the encouraging results presented here, in the spring of 2017, it grew into a mobile library service. Today, we develop and advance this service to meet the users’ needs.

Short introduction of the bibliobus

Maribor is Slovenia’s second-largest city, with a population of 112,100 people.

The Maribor Public Library includes 19 static branch libraries and **a mobile library (the bibliobus and mobile library material collections** providing library services to people in underserved locations). It performs library service in 12 municipalities in an area with a population of 186,500. Since 1974, **the bibliobus** has been serving 10 municipalities. In a 14-day itinerary, it stops at 45 places according to its operating schedule. As a mobile library of the Maribor Public Library, we successfully ensure that the inhabitants are provided with a wide variety of up-to-date library materials (books, DVD’s, CD’s, periodicals, etc.). The bibliobus capacity (120 metres of shelves and numerous boxes) plays a major role. The bibliobus is also equipped with a lift to provide access for disabled people.

The mobile library has its stock of approximately 113,000 items, which are available for the bibliobus and/or deposit collections. Around 11,000 items are permanently available on the bibliobus and are changed regularly according to users’ needs. All the operations are automated using the COBISS system (Co-operative Online Bibliographic System and Services). By planning library services, we cooperate with the local communities, institutions and companies

where the stops are: primary schools and kindergartens, the day-care centre for people with physical and mental disabilities (POLŽ Maribor), the factory management, etc. Cooperation is particularly significant for raising awareness of the importance of developing reading literacy and reading culture among both young and adult users.

The bibliobus is a communication hub in each local area where there is no static library. The mobile librarians aim to foster a welcoming and open space where people like to meet, socialise, talk, exchange opinions and borrow library materials.

The need for the project

This project was initiated because of:

- the great enthusiasm of children to visit the mobile library
- the children's interest in the library material
- the need to encourage reading literacy and reading culture
- the need to help the immigrant children of different nationalities to get to know the Slovenian language
- children with special needs (disabilities)

The project objectives are

- to motivate pupils to visit the library and to read books
- to improve reading technique
- to make reading a pleasure
- to improve comprehension of the read textual and non-textual materials
- to improve oral communication skills
- to get children to use books and non-book materials outside school

The activities to be carried out to achieve the objectives

- Presentation of the mobile library and information literacy for teachers, pupils, parents (mobile library operation, physical collection and online resources, members' benefits, etc.)
- Presentation of the children's library collection
- Borrowing of materials, children's participation in the books selection for the *Classroom Bookcase*
- *Classroom Bookcase* enriched with borrowed material from the mobile library
- Reading lessons in the classroom

Introduction of the project

When we visited the School we discussed with the teachers the issues of poor reading literacy among children and the disinterest of some parents to help their children to read at home. We proposed to fill the bookcase in the classroom with a collection of borrowed books from the bibliobus, appropriate to the children's age, their reading literacy level and comprehension. The idea fell on fertile ground.

In collaboration with the teacher, we selected 200 picture books and other suitable reading material that would spark children's interest and engage them in reading. In particular, we chose materials with less text and larger illustrations because, according to the teacher, more and more pupils are dyslexic.

We were especially careful by the selection of materials for the pupils with special needs and for immigrant children of different nationalities who just started to get to know the Slovenian language. Therefore, the word cards for vocabulary learning (naming the objects, phenomena, numbers, etc.) were included as well.

The pupils can borrow the books from the *Classroom Bookcase* during break time and they can also take them home. Every day before the classes start, the teacher reads them one of the available stories.

The books are replaced every three months and replenished as needed.

The results and sustainability of the project

The teachers, who teach the pupils from grades 1-4, have been following the project. They have noticed a great improvement in the pupils' reading literacy, expression, and productive thinking of the young readers, whose will to borrow the books, and especially to read, has significantly increased. As the *Classroom Bookcase* project has achieved good results and goals in encouraging young readers to read, learn and understand the Slovenian language, we have decided to carry out this service as a regular mobile library offer, complemented according to the users' needs.

Experiences, conclusion, next steps

We learn from experience and the teachers that some pupils read texts superficially, which results in a poorer understanding of what is written. When reading literacy is below average, problems arise in all areas of communication, logical thinking and answering questions. Reading literacy is the basis for learning and personal development. With improved reading literacy skills,

children enrich their vocabulary, evaluate texts, think critically about what they read, and develop critical thinking by selecting resources.

In order to promote reading literacy, the project has helped to raise awareness of importance of bringing together all three stakeholders:

Librarians – Teacher & Educators – Parents!

The next steps are to organise some activities to raise parents' awareness of the importance of reading literacy for their children and themselves – i. e. family reading activities, which we will plan together with the teachers.

A ptuji könyvtárbusz és az ingyenes könyvszekrények

Írta: *Tjaša Mrgole Jukič*, a könyvtárbuszos ellátás vezetője

A könyvtár neve: Ivana Potrča Könyvtár,
Ptuj, Szlovénia

A projekt célcsoportja: bárki a minikönyvtárak közelében

A projekt megvalósításának ideje: 2018 áprilisától

A projekt támogatói: a ptuji Soroptimista Klub,
községek (a könyvtárbuszok fenntartásával),
könyvtárak (könyvekkel)

A könyvtárbusz rövid bemutatása

A könyvtárbuszunk 2003 óta járja azt a 16 települést, amelyek a fenntartását is finanszírozzák. 54 megállót látogatunk meg három hetente, és nagyjából 1800 aktív olvasó használja rendszeresen a szolgáltatásokat.

Évek óta tart az iskolákkal, óvodákkal való együttműködésünk. A könyvtárbuszon mesélünk a gyerekeknek, és arra buzdítjuk őket, hogy iratkozzanak be. Ezzel a módszerrel sok új, fiatal olvasó csatlakozását biztosítjuk.

A projekt indokoltsága

Szerettünk volna mindenki számára a nap 24 órájában elérhetővé tenni a könyveket, azokat is beleértve, akik nem jutnak el a könyvtárba, ezért minikönyvtárakat állítottunk fel, ahol a lakosok hozhatnak, vihetnek, cserélhetnek könyveket. Az embereket nagyon fellelkesítette az ingyenes minikönyvtár gondolata.

A projekt bemutatása

Szlovéniában más néven már léteztek korábban is minikönyvtárak. A legfőbb céljuk az, hogy ingyenesen lehessen kikölcsönözni a könyvtár által biztosított könyveket. Ezeket a helyeket a helyi közösség és a könyvtár közösen tartja fenn.

Először Horvátországban, a turisták által is kedvelt Porečben láttam minikönyvtárat. Ott a kis házikó egy játszótér mellett kapott helyet egy parkban. Amikor a következő évben New Yorkban is láttam egy ugyanolyan faházikót, engem is foglalkoztatni kezdett a gondolat, és miután hazatértem, megtaláltam online a minikönyvtárakat összefogó mozgalmat.

Az ingyenes minikönyvtárak hálózatát 2009-ben alapították az Egyesült Államokban azzal céllal, hogy

- meghozzák a kedvet az olvasáshoz,
- minden korosztály és társadalmi réteg számára elérhetőbbé tegyék a könyveket,
- terjesszék az olvasáskultúrát, és az év minden napján 0-24 óráig elérhetővé tegyék a könyveket,
- javítsák a gyerekek szociális érzékenységét (a gyerekek adományozhatnak olyan könyveket, amikre már nincs szükségük),
- növeljék a kreativitást,
- kapcsolatokat teremtsenek,
- segítsék az oktatást és a kapcsolatépítést a közösségben.

A könyves házikók iskolák mellett, parkokban és buszmegállóknál állnak, mindig olyan helyen, ahol az emberek összegyűlnek.

A minikönyvtárak célja az is, hogy erősítse az emberek közötti kapcsolódást, különösen az egy szomszédságban élők között, és minden generációban népszerűsítse az olvasást. Ne feledkezzünk meg az idősekről sem, akik sokszor magányosak, és az is segíthet nekik, hogy a ház előtt beszélgetésbe elegyedhetnek másokkal. A könyvek jó témát adnak az osztálytársakkal, szomszédokkal való beszélgetésekhez is, könyvek ajánlásával is lehet társalgást kezdeményezni.

Amellett, hogy szem előtt tartjuk az olvasáskultúra fejlesztését, a társadalmi hatást sem érdemes alábecsülni. Az Egyesült Államokban egy felmérés szerint a gyerekek 70%-ának nincsenek otthon saját mesekönyvei. Szlovéniában nem készült ilyen felmérés, de biztosan nem haszontalan, hogy mindenkinek ajánlunk gyerekkönyveket, akinek csak szüksége van rá. Közöttük vannak azok a gyerekek is, akiknek a szülei nem tudnak könyvekre költeni, és azok is, akiket a szüleik nem visznek könyvtárba.

Mára több, mint 70 országban működik ilyen minikönyvtár, és évente több millió könyv forog ezeken a helyeken. Szlovéniában 33 van belőlük (még nincs jelölve az összes a térképen), Magyarországon 3, Olaszországban pedig olyan sok, hogy meg sem tudom számolni őket.

Ha valaki csatlakozik a projekthez, segítséget kaphat, rendelhet kis faházikót is, de a legnagyobb előnye az, hogy felkerül a térképre, és az egész világ láthatja a minikönyvtárát. Ez azért is jó, mert mindenki felfedezheti, hogy hol van a hozzá legközelebbi minikönyvtár, és ki üzemelteti. Fel lehet venni a kapcsolatot a könyvtárosokkal akkor is, ha szükség van egy különlegesebb könyvre.

Amikor rájöttünk, mennyi előnye van annak, hogy egy nemzetközi hálózat részeseivé válhatunk, felvettük a kapcsolatot a Ptuji Soroptimisták humanitárius klubjával, akik vállalták, hogy finanszírozzák a házikók elkészítését. Felkerestük a ptuji városvezetést is, amely területfoglalási engedélyt adott, és segített a minikönyvtárak kihelyezésében. A könyvtár felelőssége, hogy gondoskodjon a könyvekről.

Együtt megegyeztünk abban, hogy 5 házikót helyezünk ki: általános iskolák mellett, játszótérek mellett lévő parkokban és buszmegállóknál olyan településeken, ahol viszonylag több a lakos. Arra is figyeltünk, hogy a helyszínek közelében legyenek padok.

Mint a Soroptimista Klub tagját és könyvtárost, engem neveztek ki projektmenedzsernek, és bíztak meg a terv elkészítésével. A háznak olyan méretűnek kell lennie, hogy a könyveket több sorban tudjuk elhelyezni, a nagyobb méretűeket alulra (a fiatalok számára), a kisebb formátumú könyveket pedig felülre, a házikóban kb. 60-70 könyv fér így el. Fontos, hogy üvegajtaja legyen, hogy lehessen látni, mi van bent, de ellenállóknak is kell lennie az esővel és hóval szemben. A háznak szilárdan kell állnia – mi lebetonoztuk – s lehetőleg olyan magasságban, hogy a gyerekek is elérjék. Mi minden házikót ugyanúgy alakítottunk ki, hogy távolról is felismerhetőek legyenek.

Mivel a térképen minden ház helye látható, arra gondoltunk, hogy mindegyik hátulján szlovén könyvek szereplőit jelenítjük meg, amiket szlovén illusztrátorok mintáztak meg. A minikönyvtárakban szlovén írók, költők, illusztrátorok munkáit is megtaláljuk a népmesék mellett. Ez nagyon fontos számunkra. Az egyetlen szerző, aki megjelenik itt és nem szlovén, az Astrid Lindgren, de a Harrisnyás Pippi illusztrátorát, Marlenka Stupicát minden szlovén ismeri.

Mit szerettünk volna elérni ezzel? Igaz, hogy az illusztrációkat világszerte ismeri minden könyvbarát, ami jó hír a szlovén illusztrátoroknak, de mi valami mást szerettünk volna. Ezeket a karaktereket a nagyszülők, szülők és unokák egyaránt ismerik. A könyvtár vezetésével új életet leheltünk a szereplőkbe, az idősebb emberek így újra találkozhatnak kedvenc hőseikkel, a fiatalabbak pedig örömmel ismerik meg őket.

Amikor elkészültek a házikók, és döntöttünk a helyükről is, megrendeltük a regisztrációs számunkat a littlefreelibrary.org-ról. Kijelöltünk egy-egy gondnokot is, aki a minikönyvtár felelőse lesz. A gondnok feladata, hogy folyamatosan ellenőrizze az állományt, szükség esetén tisztítsa meg a házikót, és tartsa a kapcsolatot a könyvtárosokkal. Minden könyvszekrény mellé kikerült a használati utasítás is.

Amikor kihelyeztük a házikókat, azokat is egyesével regisztráltuk az oldalon. Megadtuk a koordinátákat, a gondnok nevét és feltöltöttünk 2-2 képet is.

Minden könyvszekrény megtalálható egy világtérképen. Ha interneten rákerekeshet, hogy "Little Free Library map", vagy ellátogatnak a <http://littlefreelibrary.org/ourmap> oldalra és beírják a kívánt országot, várost, a kapcsolattartó nevét vagy pedig a regisztrációs számot, akkor láthatják, milyen sokan csatlakoztak már világszerte, természetesen Szlovéniából és Magyarországról is. Azzal, hogy valaki regisztrál, és felkerül a térképre, egy olyan világszintű család részesévé válik, ahol fontos az olvasóvá nevelés. Együttműködhetünk a szervezettel is, küldhetünk cikkeket az újságukba.

2018. április 23-án öt ilyen apró könyvtárat adtunk át. Az újságírók becsülettel tették a dolgukat, így az emberek értesültek a projektünkről, és izgatottan fogadták. Elkezdtek látogatni a minikönyvtárat, és azt tapasztaltuk, hogy tényleg változnak az állományok. Az is megesett, hogy egy házikó kiürült, ezért új könyvekkel kellett feltöltenünk. Emellett az olvasók is hoznak újabb könyveket. Ha valaki elvisz egyet, de nem hoz helyette másikat, akkor sincs gond. Úgy álltunk hozzá, hogy ha valaki ennyire szeretne egy könyvet, akkor meglehessen otthon a polcán.

A könyvszekrények hamarosan olyan népszerűsége tettek szert, hogy más városok is szerettek volna csatlakozni. Ekkor támadt az az ötletünk, hogy a könyvtárbuszos szolgáltatás segítségével össze tudnánk kötni az egymástól távolabb eső minikönyvtárat.

A könyvtárbuszal ellátott településeinknek is felkínáltuk, hogy csatlakozzanak a projekthez. Néhányan rögtön válaszoltak, mások később. Még nem vontunk be mindenkit, egyelőre 16 településen működik a szolgáltatás. Valakik azért támogatták lelkesen az ötletet, mert a projekt előnyös a lakosság számára, mások azért, mert aki vásárolt könyveket, ahhoz újak kerülhettek.

Szlovéniában a könyvtárok és a bibliobuszok működését is a településnek kell fenntartania. A könyvtárbuszunk működését összesen 16 település finanszírozza. Minden település hozzájárul anyagilag az új dokumentumok beszerzéséhez.

A könyvszekrények segítségével lehetővé tettük, hogy az olvasók ingyen, bármilyen napszakban, hétvégén is cserélhessenek könyveket. Olyan gyerekek is, akiket a szüleik nem visznek el könyvtárba, vagy idősek emberek, lényegében bárki, aki szeretne olvasni, itt talál magának könyvet.

(Szlovéniában a törvényi szabályozás szerint minden 18 év alatti személy ingyenesen használhatja a könyvtárat. Néhány szlovén könyvtárbusz szintén beiratkozási díj nélkül vehető igénybe. A mi könyvtárunkban van tagsági díj, és a késedelmes kölcsönzőknek is számolunk fel díjakat).

A minikönyvtárakban olyan könyvek vannak, amiket vagy az olvasók hoztak, vagy a könyvtár helyezett ki. Az olvasók olyan könyveket hagynak ott, amikre

már nincs szükségük. Ezek között jónéhány puhaborítós bestseller is van, régebbi szlovén könyvek, külföldi szerzők, valamint olyan gyerekkönyvek, amikből az olvasók már kinőttek.

A kínálatot színesítik a könyvtárból leselejtezett könyvek is. Azokat a könyveket, amelyek 5 évnél régebbiek, és nem kölcsönzik őket, a kollégák idejétmúltnak tekinthetik, és selejtezhetik. Ezek között vannak jó állapotban lévő és még érdekes darabok is.

Minden gondnok a könyvtárunknál jelentkezik, ha szüksége van utánpótlásra. A könyvtárbuszunk is szükség szerint szállít ki könyveket a minikönyvtárakba. Nemcsak az elérhető könyvek mennyiségéről, hanem a minőségükről is gondoskodunk: odafigyelünk rá, hogy mindig legyen választék a fiatal olvasóknak, jó regények a felnőtteknek, emellett pszichológiával és kertészettel foglalkozó könyvek is. A könyvtárosok azokat a könyveket viszik ki a könyvszekrényekbe, amelyeket mi már selejteztünk, de még elég jó állapotban vannak ahhoz, hogy jó élmény legyen olvasni őket.

A helyszíneket azonos elvek alapján választottuk ki: iskolák előtt, buszmegállóknál és parkokban. A gondnokokról a települések gondoskodtak. A könyvtár nevében felvettük velük a kapcsolatot, és bemutattuk nekik a projektet, segítséget nyújtottunk nekik. A többségük nyugdíjas tanár.

A könyvszekrények megnyitója nyilvános esemény volt, sajtójelenléttel, ennek köszönhetően a lakosok értesültek róla, hogy mi történik. Kellemes meglepetésként ért, hogy ennek ellenére a gondnokok külön értesítették az iskolákat és a diákokat is, megmutatták nekik az általuk felügyelt minikönyvtárat a térképen, és felcsigázták a gyerekek érdeklődését. A könyvtárosok mellett néhány gondnok is szervez meseolvasást vagy más remek irodalmi eseményt.

Sajnálom, hogy másról is szót kell ejtenem. A környező településeken a könyvszekrényeket jó állapotban tartják, a könyveket mindig szépen rendezik el a polcokon. Ptuj nem éppen nagyváros (20.000 lakosa van), de a parkban vandálok döntötték fel az egyik könyvszekrényt, és törték össze az ajtaját. Csodálatos módon a lakosok ezt rögtön jelentették a könyvtárnak, maguktól elvitték megjavítani a háziköt, és vissza is rakták a helyére. Sokat tanultunk ebből az esetből. A helyiek a sajátjuknak tekintették a könyvszekrényt, úgyhogy a célunkat elértük.

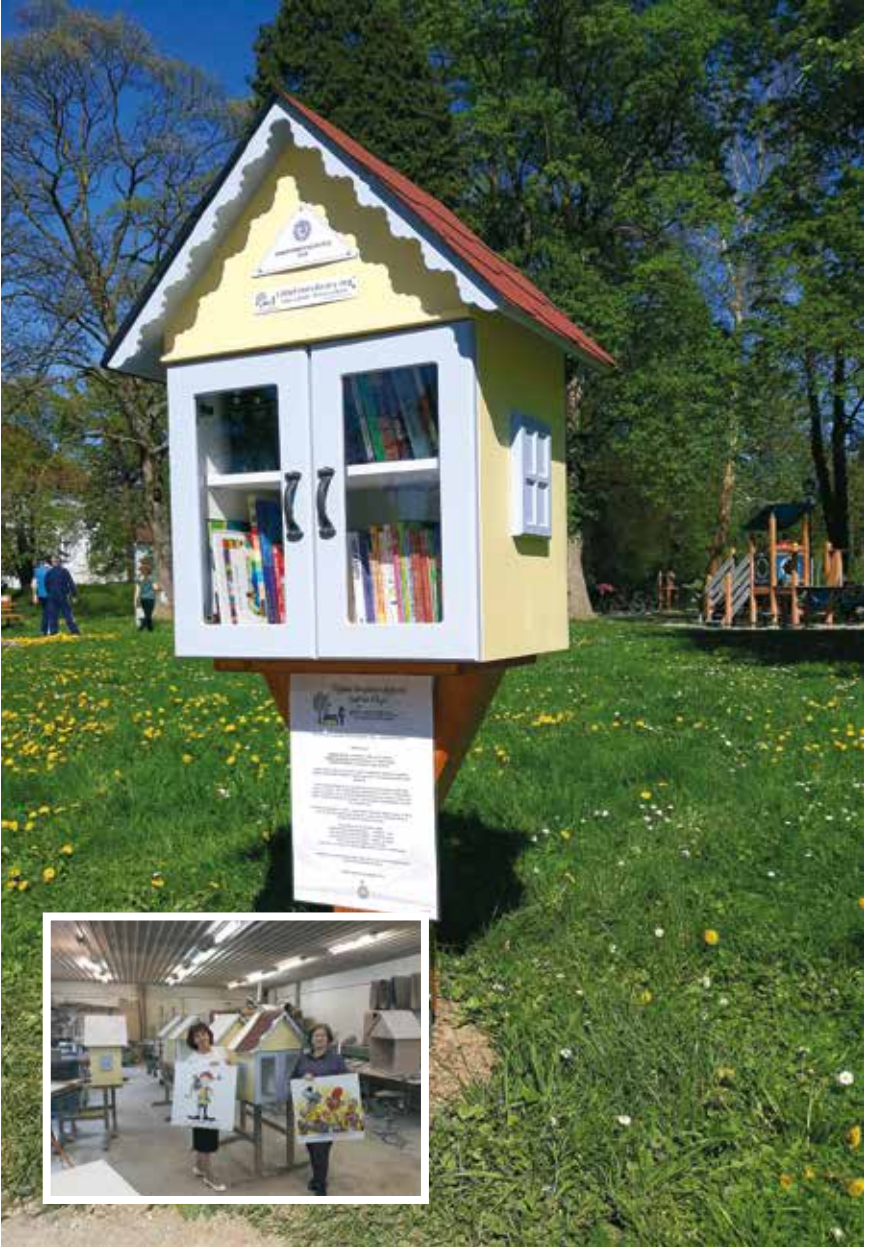
A mai napig a Soroptimista Klub kezdeményezésére, a településekkel és a könyvtárral együttműködve 22 könyvszekrényt állítottunk fel, ezek mindegyike könyvtárbusz-megállóknál található. A minikönyvtárak önállóan is működőképeseek, hiszen akármikor elvihetsz onnan egy könyvet, elolvashatod, aztán vagy visszaviszed, vagy nem, kicserélheted a könyveidet, elhozhatod azt, amit már olvastál, és vihetsz helyette újat, a hozott könyveidet felajánlhatod

a többi olvasónak, de a házikókat a könyvtár figyelő tekintete is kíséri. A könyvtár eddig kb. 1400 könyvet helyezett ki.

A minikönyvtárak 2020-ban, a covid idején is fontos szerepet játszottak. A közösségi élet leállt, bezártak a könyvtárak... Az Egyesült Államokban volt rá példa, hogy könyvtárakat ürítettek ki, és konzerveket halmoztak fel bennük. Szerencsére Szlovéniában erre nem került sor, de sok olvasónk jelezte, hogy azokban az időszakokban, amikor nem üzemelt a könyvtárbusz, a minikönyvtárakból válogattak könyveket.

Tapasztalatok, tanulságok, további lépések

Amikor belevágtunk a projektbe, nem gondoltuk, hogy ilyen irányba fog fejlődni. Az emberek örömmel fogadják a könyvtárbuszt, mivel mindig új könyveket szállítunk. Minden évben alakul újabb minikönyvtár is, habár még nincs mindegyik regisztrálva. Először 20 regisztrációs táblát rendeltünk, de ezek már elfogytak, a jövőben szükség szerint rendelünk majd újabbakat.

Mobile Library Ptuj and the Little Free Library

Written by: *Tjaša Mrgole Jukič*, librarian specialist,
head of the Traveling Library

The name of the library: Library Ivana Potrča, Ptuj,
Slovenia

Target group of the project: All people, who walking
past the small library

The implementation time of the project: 23. april
2018 (opening of the first library) – the project
is still ongoing

Sponsors/supporters of the project: Soroptimist Klub Ptuj, municipalities,
(payment for the production of a little library library), library (books)

Brief introduction of the bibliobus

Our bibliobus has been working since 2003 and visits 16 municipalities, which also finance the operation of the mobile library. We have 54 stops that we visit every three weeks. We have about 1800 active members who visit us regularly. We have been cooperating with schools, kindergartens and institutes for many years. We tell fairy tales on the bibliobus and invite them to sign up. With this method we ensure the enrollment of many new young members.

The need for the project

Offering books to all residents, including those who do not go to the library. In order to make the books accessible to everyone, every day and at all times (24 hours), we have set up small libraries so that the residents can take the books, bring them and exchange them. People are thrilled with the Little Free Library.

Introduction of the project

In Slovenia we have small libraries with different names. Their intention is for free borrowing of books that are provided by libraries. These are local projects in which the local community, a society or a library usually participate.

I saw the "Little Free library" for the first time in Croatia in the tourist town of Poreč. The little house stands in the park next to children's playgrounds. The following year, when I spotted a wooden house in the park in New York City

with the same title, Little Free Library I became alert and later at home, I went online and found that it was a global movement called the Little Free Library.

The non-profit organisation Little Free Library was founded in 2009 in the USA with the purpose of:

- promoting a love of reading,
- increase the accessibility of books for readers of all ages and statuses,
- expand the reading culture to ensure the availability of books 24 hours a day, every day of the year
- to promote the social sense of children (the child donates a book he or she does not need)
- encourage creativity
- social aspect - socialising
- help with education and social networking in our environment

The houses stand next to schools, in parks, at bus stops, next to blocks of flats and other areas where people socialise.

The purpose of small libraries is also to develop good interpersonal relations, especially to strengthen neighbourly relations in the local community and to encourage reading by all generations. Let's not forget the elderly, who are sometimes lonely and socialising in front of the house can be the beginning of a conversation. A book is also a good conversation starter with a classmate, neighbour, to recommend a book and thus start a conversation...

In addition to caring for the rise of reading culture, the social aspect should not be overlooked. A survey in the US found that 70% of children do not have their own children's books. We do not have such research in Slovenia, but it is not superfluous to offer children's books to all children who want to read. Among them are certainly those whose parents cannot buy books and those whose parents do not take them to the library.

Today, the Little Free Library is located in more than 70 countries around the world. Millions of books are exchanged through small free libraries every year. We have 33 of them in Slovenia (not all of them are marked on the map yet), 3 in Hungary, and in Italy they are so numerous, that I can't count them all.

The purpose of joining the organisation is to offer help, you can also order a little free library house, but the most important thing is to be included on the world map and that the house is visible around the world. The advantage of this is that you can see on the map where the library is nearby and also who is in charge of it. You can contact your librarian, especially if you are looking for a specific book.

When we realised the advantages of joining the international community, we connected with the humanitarian club Soroptimist Ptuj, which decided to finance the houses. We visited the municipality of Ptuj, which supported the project, provided a space permit and assistance in installing the house. The library is committed to taking care of the books.

We all agreed to arrange 5 houses that will be located: next to primary schools, in parks next to playgrounds and at the local bus station, in a settlement where there are many residents. We also chose the locations where there are also benches nearby.

As the project manager, a member of the Soroptimist Club, and a librarian, I was tasked with the plan. The house must be of such dimensions that we can neatly stack books, larger ones at the bottom (for young people), and smaller format books at the top. We can put about 60 -70 books in the house. The house must have a glass door to see what it has to offer, at the same time it must be made so that it is not damaged by rain and snow. It must be firmly attached (we cemented it). The house must be at such a height that a child can reach it. We have decided that all small libraries will be the same and therefore recognizable from far.

Since the photo of each house is visible on the world map, we decided to put a picture on the back of the house, which will present Slovenian book heroes created by our Slovenian illustrators. If we look at our "family" Little Free Library, we find that Slovenian writers, poets, illustrators are included, as well as folk tales. And that seems important to us. The only book whose author is not a Slovenian is Astrid Lindgren, but the illustrations by Pika Nogavička, created by Marlenka Stupica, are known to all Slovenians.

What did we want to achieve? True, the illustrations are visible to book lovers around the world, which is a good presentation by Slovenian illustrators. But we wanted something else. These characters are known to grandparents, parents and children. With the big picture in the library, we revived the characters. Older people meet their heroes again, and young people are happy to recognize them.

Once the houses were made and we determined the location, we ordered registration plates (littlefreelibrary.org). Each library has its own number. We chose a steward (the man who will take care of the house). The task of the steward is to constantly check how much material is in the library, clean the house if necessary and have contact with the library.

When we put the house in its place and attached the tile, we also registered the house. Filled in the coordinates on the website, write a steward and send 2 pictures.

Each house is drawn on a world map. If you look on the Internet “Little Free Library – map” or <http://littlefreelibrary.org/ourmap> and enter the desired country, city, administrator name or record number (any of the above) you can see how many and what kind of Little Free Library countries have all over the world and of course also in Slovenia or Hungary. By registering and enrolling on the map, we become part of a global family that cares about raising reading culture. We can also cooperate with the organisation, publishing articles in their newspaper.

Instructions for use were also attached under each library.

On April 23, 2018, we had the grand opening of 5 Little Free Libraries. The journalists did their job. People found out about our project. They were thrilled. Little free libraries were visited as we noticed that the material was changing. It also happened that the houses were empty, so we had to bring new books. Even readers are bringing new books. But if someone borrowed the book and did not return it, no big deal. Our opinion was that if someone likes a book so much, they should have it on the shelf at home.

Soon the Little Free Library became so popular that they wanted to have it in other municipalities as well. It then occurred to us how we could connect the remote Little Free Library with a travelling library operating in the field.

As a collaboration with the library, we offered the Little Free Library to the municipalities visited by the bibliobus. Some responded immediately, others later, all are not yet involved in the project. We visited 16 municipalities. Some municipalities immediately supported the project because it is good for the citizens, but also because the books are “returned” to the financier.

In Slovenia, the operation of libraries, as well as travelling libraries, must be financed by the municipality. The operation of our bibliobus and mobile library (the key is the number of inhabitants) is financed by 16 municipalities. Each municipality also donates money to purchase library materials.

With the Little Free Library, we have made it possible for readers to borrow books for free, every day, including Saturdays and Sundays and 24 hours a day. Children who are not brought by their parents to the library or bibliobus, older people, in short, anyone who wants to read, can also come here for a book.

(In Slovenia, the law is that all residents up to the age of 18 are exempt from paying membership fees. Some bibliobuses in Slovenia do not charge membership fees to anyone. In our library, membership fees, reminders and late fees are charged).

Little Free Library has books that readers bring and books that we provide at the library.

Readers contribute books they no longer need. Thus, there are quite a few

current bestsellers with paperbacks, including old books by Slovenian and foreign authors, and children's books that children bring because they have outgrown them.

The collection is supplemented with written-off material from the library. Material that readers do not read and is older than 5 years and which the librarian considers to be out of date or destroyed is written off. Among these books, well-preserved ones are still interesting...

Each house has a steward who is also registered in our library and calls us if he needs new material. So our bibliobus also drives books for the Little Free Library as needed. We make sure that there is a variety of interesting material in the small bookstore, but we also make sure that there is a lot of material for young readers, good novels for adults, and there are also books in the field of psychology or gardening. The books that travelling librarians choose for Little Free Library are books that we write off in the library, but they are still in good enough condition and interesting to read.

Locations are determined by the same principle, in front of the school, at bus stops, in parks. Stewards were also taken care of in the municipality. In the Library, we connected with them, explained the project to them, and offered help. Most of them are retired teachers.

The opening of the Little Free Library was a public event recorded by reporters. Thus, the residents were well informed about what was going on. We were more surprised, however, when the stewards were included in informing the school and also informed the students about the Little Free Library. They showed them their library on a map and the kids were thrilled. In addition to libraries, some stewards also organise the reading of fairy tales and arrange beautiful literary events.

I'm sorry I have to write this too. The houses in the surrounding municipalities are well-kept, the books are always neatly stacked in the city... Ptuj is not exactly a big city (20,000 inhabitants), however. In the park where the house stands, vandals overturned it and smashed the door. Interestingly, the residents of the block immediately reported this to the library, removed the house themselves, repaired it and reinstalled it. But this sad event actually tells us a lot. The residents "took" the Little Free Library for their own and the purpose was achieved.

To this day, we have set up at the initiative of the Humanitarian Club, in agreement with the municipalities and the library 22 Little Free Libraries and they are all located at the bibliobus stops. The house can work independently, because you can TAKE A BOOK from it, read it, return it or not, REPLACE THE BOOK - bring what you read and take another, or BRING A BOOK and offer it

to other readers, but our houses are under the watchful eye of the library. The library has contributed about 1.400 books so far.

The Little Free Library played an important role in 2020, at the time of covid. Public life came to a standstill, libraries were closed... In the USA, libraries were emptied and canned food was placed in them. Fortunately, this was not necessary in Slovenia, but many readers told us that at a time when there was no bibliobus, they also looked for books in the Little Free Library.

Experiences, conclusion, next steps

When we embarked on the project we didn't think it would develop it this way. People are excited. We always deliver new, fresh books from the library by bibliobus. We get new Little Free libraries every year, but it's true that not all of them are registered yet. First we ordered 20 registration plates, now we have run out, but we will order more when they're needed.

Elérhetőségek / Contacts

Név/Name	Város/City	Könyvtár/Library	Cím/Address	Email	Telefon/Phone	Honlap/Webpage
Karlo GALINEC	Koprivnica, HRV	"Fran Galović" Library Koprivnica	Zrinski trg 6, 48000, Koprivnica	ravnatelj@knjiznica-koprivnica.hr	+385 9553 00131	www.knjiznica-koprivnica.hr
Iva GRKOVIĆ, Klaudija MANDIĆ, Vladimir VRANJESEVIĆ	Vinkovci, HRV	Vinkovci City Library	Ul. Ivana Gundulića 6, 32100, Vinkovci	knjiznica@gkvk.hr	+385 0323 32418	https://gkvk.hr/
Nika ČABRIĆ, Tamara KOLIĆ, Sara SEMENSKI	Zagreb, HRV	Mobile Library Service of Zagreb City Libraries	Dragutina Golika 36	bibliobus@gkvk.hr	+385 9946 94510	http://www.gkvk.hr/hr/knjiznice/bibliobus-na-sluzba/46
Eszter SZABÓ	Eger, HUN	Bródy Sándor County and City Library	3300 Eger, Kossuth Lajos út. 16.	konyvtarbusz@brody.tif.hu	+36 30 51 7576	https://brody.tif.hu/neves-tek-a-konyvtarbusz
Enikő BOROS	Miskolc, HUN	II. Rákóczi Ferenc County and City Library	3530 Miskolc, Görgey Artúr str. 11.	boros@rfmilib.hu	+36 30 1405469	www.bazkonyvtar.hu/hu/konyvtarbuszmenetrend
László GURBÁN	Nyíregyháza, HUN	Móricz Zsigmond County and City Library	4400 Nyíregyháza, Szabadság tér 2.	laszlo.gurban@mzsk.hu	+36 70 4360712	www.konyvtarbusz.mzsk.hu
László CSOBÁN	Pécs, HUN	Csorba Győző Library	7600 Pécs, Universi- tas u. 2/A	csoban.laszlo@csogyk.hu	+36 30 9986492	bkszr.csogyk.hu/konyvtar-busz-1
Antoinette VAN ZANTEN, Henk KOSTERS	Zeeland, NDL	ZB Bibliotheek van Zeeland	Kousteenseedijk 7, 4331 JE Middelburg	avanzanten@dezbn.nl	+31 1196 54222	https://www.linkedin.com/company/dezbnl
Žaklina NIKOLIĆ, Mitar JOKIĆ	Kladovo, SRB	Library "Center for Culture" Kladovo	Dunavska 7, Kladovo	kulturakid@gmail.com		www.kulturakladovo.rs
Neja DREVENŠEK	Ljubljana, SVN	Mobile Library Ljubljana	Kersnikova ulica 2, 1000 Ljubljana	neja.drevensek@mklj.si	+386 4198 8009	https://www.mklj.si/knjiznica/potujoca-knjiznica/
Ksenija TRS	Maribor, SVN	Maribor Public Library	Rotovski trg 9, 2000 Maribor	ksenija.trs@mb.sik.si	+386 2235 2102	https://www.mb.sik.si/the-mobile-library.htm
Tjaša MRGOLE JUKIĆ	Ptuj, SVN	Ivan Potrč Library	Prešernova ulica 33, 2250 Ptuj	tjasa.mrgole@knjiznica-ptuj.si	+386 03138 8241	https://www.knjiznica-ptuj.si/en/